

Ekstern evaluering OT Ulven

Utdanningsetaten, Oslo Kommune

Oppdragsnr.: 52104892 Dokumentnr.: 1 Versjon: 4 Dato: 2022-10-07

Oppdragsgiver: Utdanningsetaten, Oslo kommune
Oppdragsgivers kontaktperson: Eivind Svennar
Rådgiver: Norconsult AS, Vestfjordgaten 4, NO-1338 Sandvika
Oppdragsleder: Siv Marit Stavem
Fagansvarlig: Reidunn Waag

4	2022-09-06	Evalueringsrapport OT Ulven, revidert	Reidunn Waag	Siv Marit Stavem	Reidunn Waag
3	2022-09-06	Evaluering OT Ulven, endelig rapport	Reidunn Waag	Siv Marit Stavem	Reidunn Waag
2	2022-09-05	Evaluering OT Ulven, utkast 2	Reidunn Waag	Siv Marit Stavem	
1	2022-08-16	Evaluering OT Ulven, utkast 1	Reidunn Waag	Siv Marit Stavem	
Versjon	Dato	Beskrivelse	Utarbeidet	Fagkontrollert	Godkjent

Dette dokumentet er utarbeidet av Norconsult AS som del av det oppdraget som dokumentet omhandler. Opphavsretten tilhører Norconsult AS. Dokumentet må bare benyttes til det formål som oppdragsavtalen beskriver, og må ikke kopieres eller gjøres tilgjengelig på annen måte eller i større utstrekning enn formålet tilsier.

► Sammendrag

Prosjekt OT Ulven har funnet en samarbeidsform og en samarbeidsstruktur som bidrar til å nå forutsetningene i dette prosjektet. Koordineringen rundt den enkelte elev i bydelene har blitt lagt til rollen som bydelskoordinator. Bydelskoordinator får dermed en avgjørende rolle i oppfølgingen av den enkelte elev som kanskje har vært mer kompleks enn det man så for seg ved prosjektoppstart. Her kan det virke som at totaliteten i rolleforventningene til bydelskoordinator kan være krevende å imøtekomme. Man bør derfor ha en gjennomgang for en tydeliggjøring av forventningene til denne rollen i overgang til ordinær drift for prosjekt OT Ulven eller for overføring til andre tilsvarende prosjekter.

Samarbeidet mellom de ulike aktørene i prosjektet fremstår som veldig bra, ut fra informasjonen gitt fra de ulike informantene. En viktig nøkkel til at samarbeidet fungerer godt, er informasjonsflyten prosjektet har utviklet, og strukturen i møtepunktene gjennom skoleåret. I arbeid med elever som har så store behov for veiledning og oppfølging fra ulike instanser, dukker det stadig opp problemstillinger og utfordringer i kommunikasjonen mellom aktørene rundt elevene. De ulike partene har ulike lovverk å forholde seg til, der grenseoppgangene mellom de ulike instansene krever nettopp denne gode dialogen og den gode strukturen på samarbeidet slik at dette fortsetter å være en suksessfaktor. Det kan virke som at organiseringen av lavterskeltilbudene innenfor rus og psykisk helsehjelp er noe ulikt organisert i de ulike bydelene, men på tross av dette har prosjektet klart å knytte til seg gode samarbeidspartnere slik at elevene får god og riktig hjelp ved behov.

Målgruppen til OT Ulven er traumeutsatt ungdom, noe som innebærer at de i større eller mindre grad har opplevd en opphopning av negative opplevelser over tid, også kjent som traumer. For å imøtekomme elever med et traume i best mulig grad har ansatte på OT Ulven jobbet helhetlig med ungdommen for å styrke dem på flere arenaer i livene sine, men det er uklart i hvilken grad resten av laget rundt ungdommene har den samme felles forståelsen av hva det å arbeide traumeinformert innebærer. Det å sikre at alle som jobber på laget rundt ungdommene har en felles forståelse av hvordan de som kloke voksne kan møte dem på en trygg og forutsigbar måte, vil bidra til å utvikle et trygt og godt skole- og oppvekstmiljø for disse ungdommene.

Ut fra tilgjengeliggjort dokumentasjon og intervjuer med informanter er det ingen tvil om at man opplever et styrket samarbeid med foresatte, selv om man ikke får et like godt samarbeid med alle. Opplevelsen i prosjektet gjennom midtveisevalueringen har vært at samtaler med foresatte har fremmet en god relasjon med hjemmet og bidra til økt tillit fra foreldregruppen samt styrket foreldreinvolveringen, dette er den samme opplevelsen man sitter igjen med etter arbeidet med den eksterne evalueringen.

Ungdommene som er en del av OT Ulven har en kompleks bakgrunn, og utviklingen av deres sosiale handlingskompetanse er noe av det viktigste prosjektet kan bidra med. Når prosjektet skal tilstrebe en pedagogisk tilnærming som er felles for hele laget til eleven, er det viktig at det ikke bare er på skolen eleven blir møtt av voksne som håndterer hendelser som krever grensesetting og konsekvenser på en klok måte. Gode relasjonelle ferdigheter hos aktørene rundt eleven vil være avgjørende for elevenes sosiale utvikling.

Prosjekt OT Ulven er etablert som et supplement til ordinærskolen for å gi et forsterket tilbud til elever som av ulike grunner og i svært ung alder har hatt negativ kontakt med politiet. Det er grunn til å mene at prosjekt OT Ulven kan være en god ordning for de elevene det passer for. Med dette menes at det antakelig ikke kan fange opp alle elever i målgruppen, men fordi det allerede har vist seg som verdifullt for flere elever, er det grunn til å anta at det skal kunne fungere for andre elever også i fremtiden. En utvelgning der elevene må vise egen motivasjon for deltakelse er sannsynligvis en nøkkel til prosjektets suksess. Vi vet for øvrig lite

om hvordan elevene er valgt ut til deltakelse i prosjektet, annet enn at det er elever som i ung alder er registrert hos politiet.

Det finnes andre prosjekter og ordninger for videregående opplæring som likner på Prosjekt OT Ulven. Det som skiller OT Ulven fra andre ordninger, som er selve bærebjelken i prosjektet, er elevkontrakten, som på mange måter fjerner grensene mellom elevens skole og fritid, og som i hvert fall i teorien, muliggjør for skolen en utøvelse av konsekvenser for hva eleven gjør på fritiden. På den ene siden kan dette sies å være en svakhet med prosjektet, med ulike lovgivninger som er i strid med hverandre. På den annen side er tankegangen om et støtteapparat og stillasbygging rundt eleven både på skole og fritid også nettopp prosjektets styrke.

Når punktum settes for denne rapporten har Prosjekt OT Ulven gått fra prosjektstatus til å ha status som et permanent tilbud ved Kuben yrkesarena. De interne underveisevalueringene har vist gode resultater og man konkluderer med at både elever og øvrige interessenter mener at prosjekt OT Ulven har bidratt til at ungdommen trenger mindre oppfølging fra bydel og politi. OT Ulven beveger seg i et komplisert juridisk landskap, der balansegangen mellom elevenes rettsvern og tilpasset opplæring blir utfordret. I analysen problematiseres elevenes rettsvern med hjemmel i en rekke lovtekster, og det er å anbefale at prosjekteierne har en grundig gjennomgang av de juridiske aspektene ved grunnlag for bortvisning av elever fra skolen, hvilken informasjon som skal deles med alle aktører/ interessenter i prosjektet, hvordan informasjon deles og eventuelt lagring av sensitiv informasjon.

Langt på vei kan man konkludere at prosjekt OT Ulven har nådd sine mål om «Økt sosial og faglig kompetanse hos ungdommen til å bidra positivt inn i samfunnet (skole, fritid og arbeidsliv)». En nøkkel til OT Ulvens metodikk synes å være samarbeid, og på sett og vis kan man si at alle aktiviteter i prosjekt OT Ulven peker i retning av en modell for samarbeid. Tett samarbeid mellom elev, foresatte, skolen, bydelen, PPT og politiet er utviklet gjennom en modell som er bygget opp med eleven som sentral aktør og medspiller.

Evalueringen peker på betydningen av en fast struktur og systematikk i sin organiseringsform for å opprettholde motivasjonen og kontinuiteten i samarbeidet. Det er i rapporten belyst hvordan **personlige egenskaper** hos de ansatte spiller inn som suksesskriterium i samarbeidet med elevene. Det også belyst hvordan de ulike aktørene i OT Ulven kan ha ulike synspunkter på praksis og samhandling, og at en **gjensidig respekt og interesse for hverandres fagfelt og kompetanse** bidrar til å skape en trygg, felles ramme rundt elevens skole- og oppvekstmiljø.

Prosjekt OT Ulven er etablert som et supplement til ordinært skoleløp, og er en påminnelse om at det finnes en vid og generøs ramme for det ordinære, og at en tilpasset opplæring også gjelder for elevene i målgruppen for OT Ulven.

Innhold

1. Innledning og beskrivelse av oppdraget	6
2. Kort beskrivelse av OT Ulven	8
2.1 Bakgrunn for prosjektet	8
2.2 Om OT Ulven	9
3. Rammer og forutsetninger for prosjekt OT Ulven	11
3.1 Gevinstkart	11
3.2 Utdanningsetatens strategiske kart	14
3.3 Rettslige reguleringer som refereres i styringsdokumenter for prosjekt OT Ulven	16
3.4 Elevkontrakten med vedlegg	16
4. Metode og gjennomføring	17
4.1 Om intervjuene	17
4.2 Kort presentasjon av informantene	19
4.3 Kort presentasjon av dokumentene som ligger til grunn for evalueringen	20
5. På hvilke måter har prosjekt OT Ulven nådd de fastsatte resultatmålene?	21
5.1 Nedgang i kriminalitet i elevgruppa (vold, ran, rus)	21
5.2 Raskere tilgang til rushjelp og psykisk helsehjelp	27
5.3 Styrket samarbeid med foresatte	30
5.4 Flere i elevgruppa får et faglig grunnlag til å fullføre Vg1 på kort sikt og videregående opplæring på lengre sikt	34
5.5 Flere samarbeidsavtaler mellom skolen og bedrifter om praksisplasser og opplæringskontrakter til elevene	40
6. Diskusjon og oppsummerende konklusjoner	46
6.1 Hvordan bidrar prosjektet til et trygt skole- og oppvekstmiljø i bydelene?	46
6.2 Hvordan bidrar prosjektet til utvikling av sosial og faglig kompetanse for å bidra positivt inn i samfunnet?	46
6.3 Hvordan bidrar prosjektet til at ungdommen i fremtiden trenger mindre oppfølging fra bydel og politi?	47
6.4 Avsluttende kommentarer	47
7. Referanser	48

1. Innledning og beskrivelse av oppdraget

Hovedspørsmålet som stilles i denne evalueringen er hvorvidt, og eventuelt på hvilke måter, prosjekt OT Ulven har bidratt til at flere ungdommer velger vekk kriminalitet og påbegynner videregående opplæring, arbeid eller annen positiv, meningsfull aktivitet.

I prosjektbeskrivelser og gevinstkart er det er dette synliggjort som hovedmålsetting, inndelt i tre sluttgevinster som hver for seg er med på å bygge oppunder denne målsettingen. Vi vil evaluere hovedmålsetting og sluttgevinstene gjennom følgende problemstillinger:

- Hvordan bidrar prosjektet til et trygt skole- og oppvekstmiljø i bydelene?
- Hvordan bidrar prosjektet til utvikling av sosial og faglig kompetanse for å bidra positivt inn i samfunnet?
- Hvordan bidrar prosjektet til at ungdommen trenger mindre oppfølging fra bydel og politi?

For å kunne svare på disse problemstillingene, vil det metodisk foretas en analyse av foreliggende prosjektbeskrivelser, styringsdokumentene fra begge prosjektperiodene og interne evalueringsrapporter, samt tilgjengeliggjort dokumentasjon fra presentasjoner og evalueringer underveis i prosjektet.

I tildelingsbrevet fra Områdesatsingene til prosjektet ligger det en forventning om evaluering av OT Ulven. Før oppstart av prosjektet skulle det bli utarbeidet et opplegg for evaluering, beskrevet i tildelingsbrevet under leveranser prosjektet forplikter seg til, som også fremkommer av styringsdokumentene til OT Ulven.

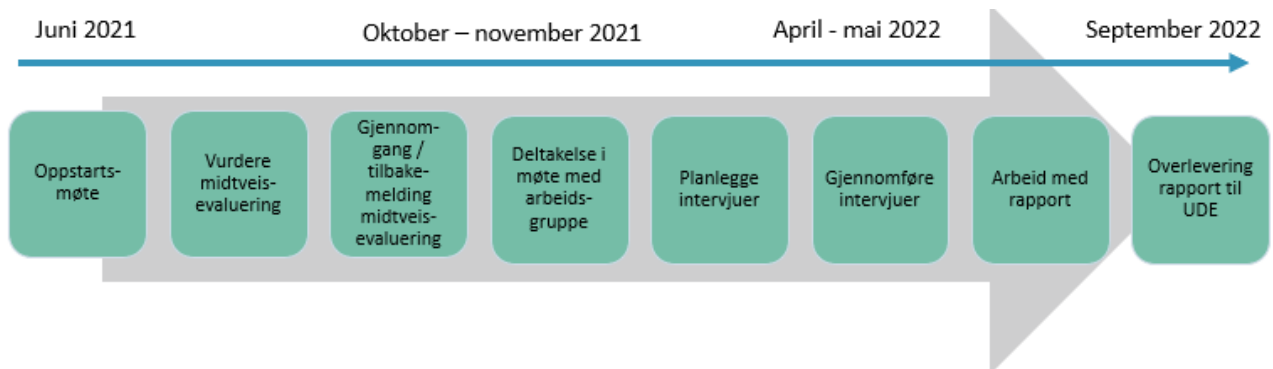
Opplegget for evaluering av prosjekt OT Ulven består av følgende delleveranser;

- rammeverk for evaluering av prosjektet
- halvtårsevaluering av prosjektet
- gevinstrealiseringsplan
- sluttevaluering
- sluttrapport

Denne eksterne evalueringen utgjør sluttevalueringen av prosjektet OT Ulven og inngår som en del av sluttrapporten for prosjektet.

Norconsult fikk tildelt evalueringsoppdraget juni 2021 og innledet arbeidet med datainnsamling med et oppstartsmøte sammen med prosjektledere fra Utdanningsetaten. I dette møtet ble formålet med ekstern evaluering gjennomgått samt en gjennomgang av bakgrunnen for utviklingen av prosjektet OT Ulven i tillegg til en gjennomgang av Norconsults forslag til metode for evaluering. Det ble også utarbeidet en tentativ fremdriftsplan for evalueringen.

Mot slutten av evalueringsperioden har Norconsult også fått tilgang til elevkontrakten som elevene signerer ved oppstart på OT Ulven, både opprinnelig og revidert versjon av denne. Vi har også fått tilgang til utvidet ordensreglement, samtykkeerklæring og metodehefte om konsekvenspedagogikk i tillegg til den internt innhentede brukerstemmen fra andre gjennomføringsperiode. Disse dokumentene inngår dermed som en del av grunnlaget for den eksterne evalueringen.

Figur 1. Tidslinje og aktiviteter i oppdraget

Ifølge opplegget for evaluering skal den eksterne evalueringen utgjøre en sluttevaluering av hva som bidrar til å nå prosjektets målsettinger, og skal være del av prosjekt OT Ulvens sluttrapportering.

2. Kort beskrivelse av OT Ulven

2.1 Bakgrunn for prosjektet

En viktig del av bakgrunnen for utvikling av samarbeidsprosjektet OT Ulven ligger i behandlingen av Oslo kommunes budsjett for 2018. I budsjettet fra 2018 ble det fastslått at det viktigste resultatmålet for oppvekst- og kunnskapssektoren i Oslo er at elevene fullfører og består videregående opplæring og i forlengelsen av dette, ble det definert en rekke innsatsområder. Innsatsområdene som ligger til grunn for dette resultatmålet var å:

1. videreutvikle og utvide tilbudene med alternative og tilrettelagte opplæringsarenaer og læringsformer.
2. ta tak i årsakene til fravær og legge bedre til rette for elevene.
3. skolen og hjelpeapparatet skal arbeide traumeinformert.
4. bedre opplæringstilbud og støtte til elever med kort botid i Norge, og styrke språkopplæringen for flerspråklige elever.

Dette er viktige innsatsområder for å tilrettelegge for at flere ungdommer ville kunne gjennomføre videregående opplæring. Samtidig er dette innsatsområder som i stor grad krever tverrfaglig og tverretattlig samarbeid, slik at en viktig forutsetning for å nå resultatmålet, er at skolene og de ulike hjelpesystemene i kommunen jobber sammen. Intensjonen er at når skolene sammen med bydelene, som felles har et ansvar for å nå resultatmålet, kan arbeide med innsatsområdene vil elever som har behov for det, får rask og treffende hjelp.

Prosjektet OT Ulven har vært gjennomført i to faser, skoleåret 2020-2021 og skoleåret 2021-2022. Prosjektet har strategisk forankring i byrådets budsjettforslag for begge gjennomføringsfasene;

Mål 1: Elever og lærlinger skal ha et trygt og inkluderende læringsmiljø som fremmer helse, trivsel og læring, og som er fritt for mobbing, vold og overgrep

Tiltak 1: Skolenes arbeid med trygt og inkluderende læringsmiljø skal styrkes ved å:

- samordne og styrke støtten til skolene på tvers av tjenester
- implementere Barnevernets kunnskapsgrunnlag
- inkludere elevenes kunnskaper og erfaringer om eget liv
- støtte skolene i å utvikle traumeinformerte tilnærminger til elevenes sosiale-, emosjonelle og faglige utvikling.

Mål 7: Flere elever og lærlinger skal fullføre og bestå videregående opplæring og være godt forberedt til høyere utdanning og arbeidsliv

Tiltak 2: Videreutvikle og utvide tilbud om alternative læringsarenaer og styrke samarbeidet på tvers av sektorer og tjenester for å sikre god oppfølging av elever som strever.

Tiltak 3: Videreføre arbeidet med Utviklingsløyper og Fundament.

Prosjektet er forankret i Utdanningsetatens strategiske kart og strategiske føringer i tillegg til områdesatsingene i Oslo, delprogram oppvekst og utdanning. Målbildet som beskriver prosjektets bidrag til

overordnede resultatmål, knytter seg til å «styrke motivasjonen for å gjennomføre et planlagt opplæringsprogram».

2.2 Om OT Ulven

Prosjekt OT Ulven har blitt gjennomført over to skoleår, der den gjennomføringsfase 1 var skoleåret 2020-2021 og gjennomføringsfase 2 var skoleåret 2021-2022. Opplæringstilbudet har blitt utviklet som en alternativ opplæringsarena organisert i tilknytning til Kuben yrkesarena for ungdom i nevnte målgruppe fra bydel Bjerke og bydel Grorud. For å sikre at elevene får en helhetlig oppfølging, har man inngått et samarbeid med Bjerke og Grorud om den sosiale oppfølgingen av elevene.

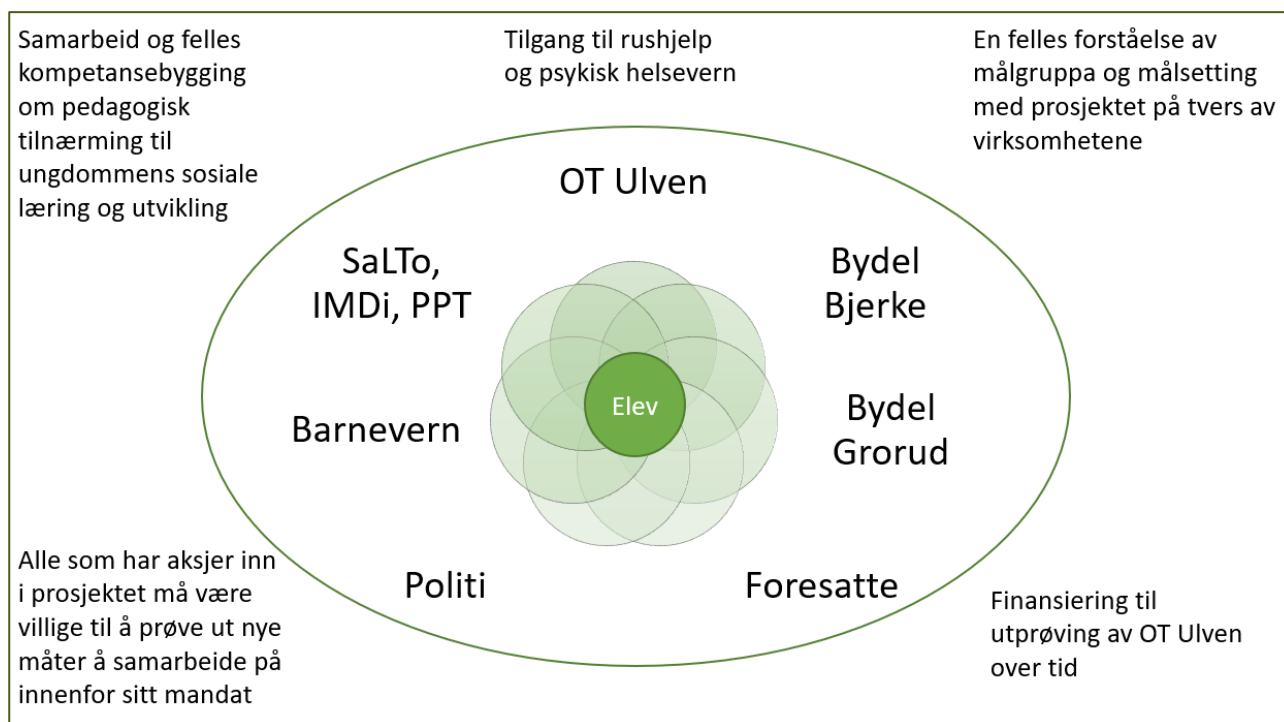
Prosjektets overordnede strategiske mål er at flere elever skal fullføre og bestå videregående opplæring og er en del av områdesatsingene i Oslo. OT Ulven har blitt utviklet som et samarbeidsprosjekt mellom Utdanningsetaten i Oslo kommune, bydel Bjerke, bydel Grorud og Politiet. Prosjektet er en videreutvikling fra tidligere satsinger, blant annet Fundament. Fundament var et frivillig, forsterket 11. grunnskoleår som Kuben yrkesarena var pilotskole for. Det går en læringssløyfe fra Fundament til OT Ulven knyttet til skole-bydelssamarbeidet samt en økt forståelse for at helhetlig oppfølging handler om et felles ansvar for felles elever / ungdom. OT Ulven er og skal være en helhetlig oppfølging av ungdom med et gjentakende negativt sosialt handlingsmønster, ungdom som er representert i politiets registre og er en del av bydelenes SaLTo-oppfølging. Ungdom i målgruppen for prosjektet er i alderen 15-23 år, bor i en av de to samarbeidsbydelene og har rett til videregående opplæring. Dette innebærer at elevgruppen ved OT Ulven er i alderen 17-20 år.

Ungdommene som har vært med i prosjektet er hentet fra prosjektets målgruppe; de er representert i politiets registre, de er en del av bydelenes SaLTo-oppfølging og de foretar omvalg til Vg1 på de videregående skolene. I prosjektet har tanken vært å utvikle bedre samhandling og praksis mellom samarbeidspartene, slik at skole, bydel og andre kan bidra til å øke sjansene for at disse elevene kan klare seg selv i skole, arbeidsliv og samfunnsliv.

Prosjektet har vært en videreutvikling fra tidligere satsinger i Osloskolen, der Fundament spesielt har bidratt til å danne grunnlaget for utviklingen av OT Ulven. Det går en læringssløyfe fra Fundament til OT Ulven knyttet til skole-bydelssamarbeidet og en økt forståelse for at helhetlig oppfølging handler om et felles ansvar for felles ungdom. Bydelens ansvar begynner ikke der skolen slutter og omvendt, og denne læringen har ført til at bydelenes involvering i tjenesteutviklingen har blitt mye tydeligere. SaLTo-samarbeidet har også bidratt til å danne en fruktbar inngang til OT Ulven.

Fra styringsdokumentene til prosjekt OT Ulven kan vi lese at ungdommen selv viser til helt konkrete behov for et utvidet skoletilbud. De peker på elementer som det å føle mestring, få anerkjennelse og bli sett. De ønsker seg hjelp med spennende aktiviteter, også på fritiden. Ungdommen har behov knyttet til økonomi og ønsker seg et skoletilbud som kan hjelpe dem med deltidsjobb, sommerjobb, arbeidspraksis og muligheter for lønnet aktivitet.

Samlet danner dette bakgrunnen for å etablere samarbeidsarenaer for å få ungdom inn i positive mestringsarenaer, noe som kan gi ringvirkninger når det gjelder å påvirke ungdommene i positiv retning, og på sikt føre til mindre behov for oppfølging fra bydel og politi.

Figur 2 Oversikt over aktører rundt eleven og forutsetninger for at prosjektet skal lykkes.

Figuren over synliggjør kompleksiteten et helhetlig samarbeid rundt eleven utgjør. Det er mange aktører som skal bidra, og flere av de aktørene har ulike lovverk som er styrende for deres mandat. Det er heller ikke slik at de ulike aktørene kan samhandle om elevene og elevenes utvikling uten videre, da taushetsplikt kan være et utfordrende element, spesielt når det kommer til behandling av personopplysninger.

OT Ulven har utviklet dokumenter som skal være til hjelp i dette arbeidet. Til grunn for elevdeltakelsen i OT Ulven ligger *avtale om deltakelse på prosjekt*, også omtalt som elevkontrakten. Elevkontrakten inneholder en beskrivelse av hva OT-Ulven innebærer, oversikt over hvilke forventninger deltakelsen stiller til oppfølging i og utenfor skolen samt hvordan brudd på disse forventningene kan utløse konsekvenser. Innholdet i denne kontrakten har endret seg fra prosjektets oppstart, der det i forbindelse med prosjektets overgang til drift er utarbeidet en revidert versjon som i større grad enn i den opprinnelige kontrakten, synliggjør årsakssammenheng mellom forventning og konsekvens. Dokumentet er og har vært, et viktig verktøy for å forplikte deltakerne i OT-Ulven, og signeres av elev, foresatte og skolen.

I tillegg til revidert elevkontrakt, har OT-Ulven utarbeidet en samtykkeerklæring som signeres av elev og foresatte dersom elev er under 18 år. Formålet med samtykkeerklæringen er å synliggjøre hvilke aktører som vil ha behov for å dele nødvendig informasjon om eleven for å tilby tilstrekkelig tilrettelegging og oppfølging for den enkelte elev.

3. Rammer og forutsetninger for prosjekt OT Ulven

Utdanningsetaten, Bydel Bjerke og Bydel Grorud har sendte prosjektsøknad om støtte til prosjektet «OT Ulven» i 2020. I tildelingsbrevet fra Områdesatsingene er det definert vilkår for tildeling i tillegg til rammer og føringer for prosjektstyring, der Utdanningsetaten er utnevnt som ansvarlig for prosjektledelse.

Tildelingsbrevet inneholder også rammer og føringer for evaluering, rapportering, økonomi, leveranser samt krav til medier og kommunikasjon.

3.1 Gevinstkart

Det er utarbeidet styringsdokumenter for begge gjennomføringsfasene til prosjekt OT Ulven. Innholdet i styringsdokumentene er samlet i et gevinstkart. Her blir bakgrunn, mål, rammer og organisering for prosjektet presentert gjennom et gevinstkart som ble oppdatert etter gjennomføringsfase 1. Gevinstkartet synliggjør sammenhengen mellom prosjektets overordnede strategiske mål, hvilke effekter og resultater man ønsker at prosjektet skal oppnå, samt hvilke forutsetninger og produkter som må være på plass for å få til dette.

Figur 3: Gevinstkart, gjengitt fra Power Point -presentasjon, oversendt fra prosjektledelsen for OT Ulven

Gevinstkartet synes uoversiktlig, og det er uklare grenseoppganger mellom de ulike delene. Forutsetningene er åpne og generelle, og legges til grunn for hele prosjektet. Det fremgår ikke hvordan prosjektet skal jobbe innenfor disse premissene. Grenseoppgangene mellom leveranser, gevinster og mål er vanskelig å tolke, noe som også kan bidra til uklarheter og ulike tolkninger om hvordan leveransene og gevinstene skal forstås.

3.1.1 Forutsetninger

Prosjektet er et samarbeid mellom Utdanningsetaten, bydel Bjerke, bydel Grorud og Politiet om en helhetlig oppfølging av ungdom. I styringsdokumentene er følgende suksesskriterier formulert som forutsetninger for at dette samarbeidsprosjektet skal bli vellykket:

Samarbeid og felles kompetansebygging om pedagogisk tilnærming til ungdommens sosiale læring og utvikling.

Finansiering til utprøving av OT Ulven over tid.

En felles forståelse av målgruppa og målsetting med prosjektet på tvers av virksomhetene.

Alle som har aksjer inn i prosjektet må være villige til å prøve ut nye måter å samarbeide på innenfor sitt mandat (skole, bydelstjenester, PPT, IMDi, politi).

Tilgang til rushjelp og psykisk helsevern.

Disse forutsetningene understøtter det overordnede målbildet som vist i gevinstkartet i Figur 2, og er viktige suksesskriterier for at prosjektet skal bidra til at man kan hente ut ønskede gevinster. Punktet om tilgang til rushjelp og psykisk helsevern har blitt lagt til i styringsdokumentet for gjennomføringsfase 2 (2021-2022). Et foreløpig læringspunkt i gjennomføringsfasen har vært at elever som har så store utfordringer når det gjelder rus og / eller psykisk helse ikke klarer å stå i læringssituasjonene, noe som gjelder de fleste elevene som har vært en del av prosjektet så langt. Hjelpetiltak og annen oppfølging når det gjelder rus og / eller psykisk helse bør derfor være på plass ved oppstart.

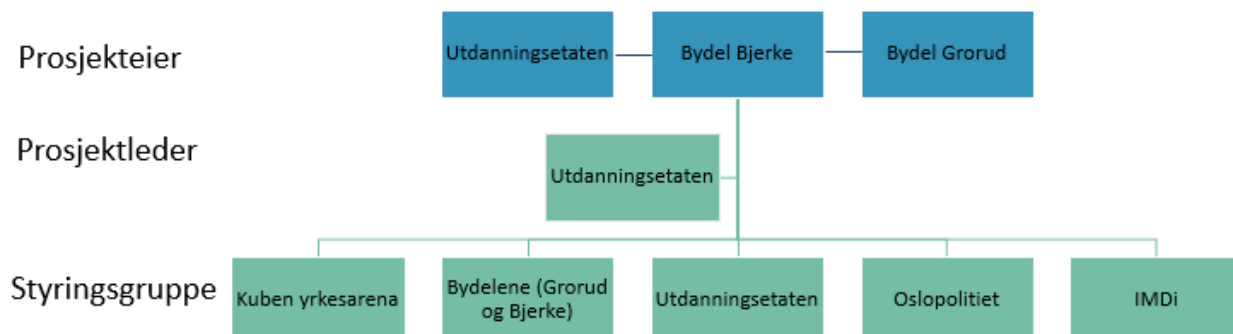
3.1.2 Leveranser

Gevinstkartet synliggjør hvilke materielle og immaterielle produkter som skal utvikles i prosjektet. I gevinstkartet er disse presentert som leveranser som skal bidra til at prosjektet når sine målsettinger:

- En modell for samarbeid mellom skole, bydel og politi for systematisk og helhetlig oppfølging av ungdom i målgruppe
- En pedagogisk tilnærming til ungdommens sosiale læring og utvikling som er felles for hele laget til eleven
- Et alternativt opplæringstilbud med karrierelæring gjennom samarbeid med bedrifter og opplæringskontor
- Opplæring, dagaktivitet og fritidstilbud som bygger på ungdommens individuelle plan
- En sluttevaluering av prosjektet
- En rutine for kartlegging av elevens behov for faglig tilrettelegging
- En rutine for rask og riktig hjelp med utfordringer med rus og psykiatri

De to siste punktene som beskriver rutiner for kartlegging av elevbehov og rask og riktig hjelp med rus og psykiatri har kommet i gjennomføringsfase 2 i prosjektet. Begge leveransene er en konsekvens av foreløpige læringspunkter fra første gjennomføringsfase og innebærer utarbeidelse av rutiner for samarbeid med flere samarbeidspartnere enn i gjennomføringsfase 1.

Prosjektet har utarbeidet en prosjektorganisering som viser roller og ansvarsfordeling for den overordnede organiseringen av OT Ulven. Modellen under synliggjør en organisering der både skole, bydel, politi og IMDi (Integrerings- og mangfoldsdirektoratet) har formelle roller i samarbeidet.

Figur 4: Prosjektorganiseringen til OT Ulven

Denne leveransen er viktig for at målet om et velfungerende, tverrfaglig samarbeid skal fungere etter intensjonen. I styringsdokumentene er leveransen videre beskrevet som en *modell som skal identifisere roller og arbeidsdeling, grenseoppganger og samarbeid*. Videre skal den *identifisere forutsetninger og suksesskriterier*. Organisasjonskartet som er illustrert over synliggjør den overordnede ansvarsfordelingen, men som en videre konkretisering er det definert tre delleveranser:

- ✓ Fast struktur på arbeidet for politikontakt. Tilbudets politikontakt besøker tilbudet til faste tider.
- ✓ En arbeidsbeskrivelse for bydelens miljøterapeuter. En stillingsbeskrivelse som tar for seg ansvarsområde og rutiner.
- ✓ En plan for systemisk og strategisk bruk av brukerinnsikten i det videre arbeidet med målgruppen i både etat og bydel. En beskrivelse av læringsløyene i etat og bydel, konsekvenser av læringen. (dette siste punktet ble lagt til i gjennomføringsperiode 2 av prosjektet)

3.1.3 Resultatmål og mellomliggende gevinster

Resultatmålene som er presentert i gevinstkartet er konkrete og målbare og nært knyttet til prosjektets mellomliggende gevinster. Prosjektet skal oppnå (i) å styrke det alternative opplæringstilbudet i Oslo skolen slik at flere kan fullføre et planlagt opplæringsløp, samt (ii) å styrke det tverrfaglige og – sektorielle samarbeidet mellom skole, bydel, politi, frivillighet og andre aktører.

De konkrete resultatmålene for OT Ulven innebærer at prosjektet skal oppnå:

1. En nedgang i kriminalitet i elevgruppa (vold, ran, rus)
2. At eleven opplever lettere tilgang til rushjelp og psykisk helsehjelp
3. Et styrket samarbeid med foresatte
4. At flere i elevgruppa fullfører fellesfag på Vg1 i løpet av skoleåret på OT Ulven
5. Flere samarbeidsavtaler mellom skolen og bedrifter om praksisplasser og opplæringskontrakter til elevene.

Resultatmålene er i utgangspunktet like for begge gjennomføringsperiodene, men resultatmålet som omhandler elevens opplevelse av tilgang til psykisk helsehjelp har også blitt utvidet til å omhandle rushjelp. Dette har sammenheng med læringspunktene omtalt i de foregående avsnittene.

3.1.4 Effektmål og sluttgevinster

Effektmålene i gevinstkartet er nært knyttet til prosjektet sluttgevinster og gjenkjennbare fra målene i strategisk forankring fra byrådet. Prosjektets effektmål, (i) at andelen som fullfører og består videregående opplæring og (ii) at flere sikres gode oppvekstvilkår, innebærer at OT Ulven helt konkret skal bidra til:

- At ungdommen på sikt trenger mindre oppfølging / færre tjenester fra bydel og politi
- Et trygt skolemiljø på skolene og et trygt oppvekstmiljø i bydelene
- At ungdommen tilegner seg nok sosial og faglig kompetanse til å bidra positivt inn i samfunnet (skole, fritid og arbeidsliv)

Effektmålene, prosjektets sluttgevinster og det overordnede prosjektmålet har vært konstante gjennom hele prosjektperioden og ligger til grunn for leveransene, forutsetningene og resultatmålene.

3.2 Utdanningsetatens strategiske kart

Utdanningsetatens strategiske kart for 2020-2023 legger føringer for prosjektet.

Figur 5: Utdanningsetatens strategiske kart (2020-2023), hentet fra styringsdokumentene for prosjektet

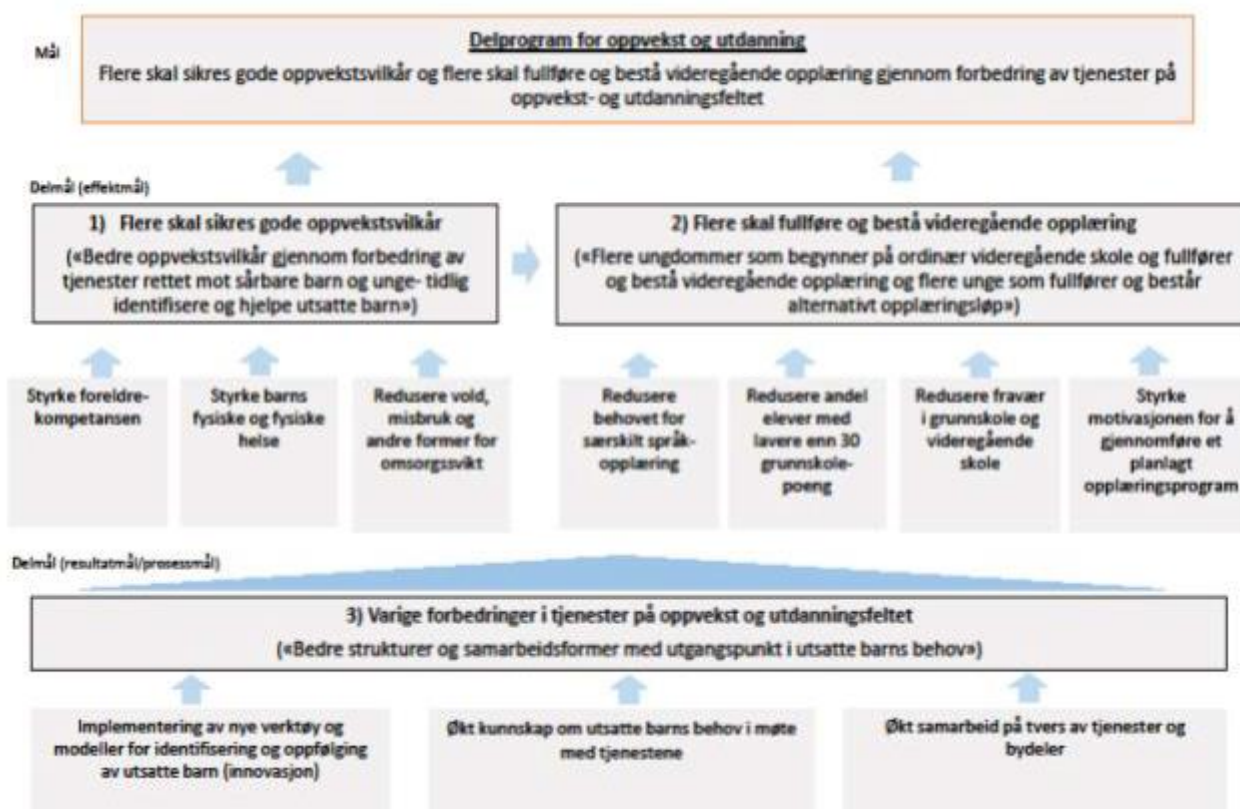
Sentrale føringer er:

- ✓ Flere elever og lærlinger skal fullføre og bestå videregående opplæring og være godt forberedt til høyere utdanning og arbeidsliv.
- ✓ Elever og lærlinger skal ha et trygt og inkluderende læringsmiljø som fremmer helse, trivsel og læring, og som er fritt for mobbing, vold og overgrep.
- ✓ Osloskolen skal samarbeide med sektorer som bydeler, etater og frivillige organisasjoner om et felles ansvar for elevenes helse, trivsel og læring.

3.2.1 Oppvekst og utdanning

Målsettingen til delprogram oppvekst og utdanning i Områdesatsingene er at flere skal sikres gode oppvekstvilkår og flere skal fullføre og bestå videregående opplæring gjennom varige forbedringer i tjenester på oppvekst- og utdanningsfeltet.

Et operasjonalisert målbilde utdyper og konkretiserer delprogrammets mål:

Figur 6 Operasjonalisering av målbildet til Delprogram for oppvekst og utdanning, hentet fra styringsdokumentene (beklageligvis er teksten noe uklar).

Fra styringsdokumentet til prosjektet kan vi lese at OT Ulvens viktigste bidrag knytter seg til å «styrke motivasjonen for å gjennomføre et planlagt opplæringsprogram».

3.2.2 SALTO-samarbeidets handlingsplan og samarbeidsavtalen Oslo politidistrikt -Utdanningsetaten

SalTo er en desentralisert samarbeidsmodell for Oslo politidistrikt og Oslo kommune om rus- og kriminalitetsforebyggende arbeid blant barn og unge. SalTo-samarbeidets handlingsplan for å forbygge og redusere gjentatt kriminalitet blant unge 2019-2021 gir føringer for arbeidet. Det samme gjør den nylig reviderte samarbeidsavtalen mellom Oslo politidistrikt og Utdanningsetaten.

3.3 Rettslige reguleringer som refereres i styringsdokumenter for prosjekt OT Ulven

Opplæringslova og særlover relevante for virksomhetene

Opplæringstilbudet i OT Ulven vil være underlagt Opplæringslova og forskrift til denne. Virksomhetene i deltagende bydeler som for eksempel NAV og Barnevern vil reguleres av sine egne særlover. Denne kan eksempelvis være helse- og omsorgstjenesteloven, spesialisthelsetjenesteloven, pasient- og brukerrettighetsloven, barnevernloven, sosialtjenesteloven, NAV-loven. Gjennom et tett samarbeid med politiet i prosjektet så står den reviderte Samarbeidsavtalen mellom Oslo politidistrikt og Utdanningsetaten sentralt. Av rettslige reguleringer som trekkes Straffelovens bestemmelser knyttet til avvergingsplikten (§196) og forskrift om ordensreglement for Osloskolen §9 frem.

Forvaltningsloven har som formål å sikre den enkelte innbygger en trygg og grundig saksbehandling og likebehandling fra det offentliges side, og omfatter. «... bestemmelser om taushetsplikt og hvordan saker skal forberedes når forvaltningen skal treffe enkeltvedtak eller vedta forskrifter. Enkeltvedtak er avgjørelser som gjelder rettigheter eller plikter til en eller flere bestemte personer, som for eksempel et vedtak om å gi eller nekte byggetillatelse» ([Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker \(forvaltningsloven\) - Lovdata](#)). §1 omhandler lovens generelle virkeområde, der ethvert organ for stat eller kommune regnes som forvaltningsorgan. §2 i Forvaltningsloven omhandler hvordan forvaltningsorganet skal saksbehandle enhver avgjørelse som omtales her.

Arbeidsmiljøloven

I forbindelse med rekruttering, ansettelser og arbeidsforhold knyttet til tilbudet vil arbeidsmiljøloven være førende for virksomhetene i prosjektet.

Oslo Kommunes anskaffelsesreglement

I forbindelse med innhenting av bistand fra et eksternt evalueringsmiljø til et rammeverk for evaluering av prosjektet blir anskaffelsesreglement i Oslo kommune en viktig avklaring.

3.4 Elevkontrakten med vedlegg

Elevkontrakten skal signeres ved oppstart på OT-Ulven. Kontrakten inneholder kontaklinformasjon til elever og foresatte, og en innledende beskrivelse av hvilken kompetanse eleven kan forvente å oppnå gjennom det helhetlige opplærings- og oppfølgingstilbudet OT-Ulven utgjør. Elevkontrakten har vært gjenstand for utvikling gjennom prosjektet.

Elevkontrakten inneholder opplistede forventninger til hva elevdeltagelse i prosjektet innebærer, uten at disse er inngående forklart i avtaledokumentet. Den reviderte elevkontrakten inkluderer henvisninger til egne vedlegg som ikke var en del av den opprinnelige elevkontrakten;

- Forventninger i praksis (er del av metodeheftet)
- Skjema for samtykke
- Ordensreglement for Osloskolen (utvidet ordensreglement for OT-Ulven gikk man bort fra underveis i prosjektet)
- Metodehefte (blant annet for konsekvenspedagogikk)

Det fremgår ikke av kontrakten, verken den opprinnelige eller den reviderte, at eleven og dens foresatte er gjort grundig kjent med de ulike forventningene og de ulike vedleggene før avtalen signeres. Enkelte forventninger i begge kontraktsversjonene er upresise, og det fremgår ikke av tilgjengeliggjort dokumentasjon hvor en presisering av forventningene er gjennomført, for å sikre forutsigbarhet og riktig saksbehandling, samt korrekt behandling av personopplysninger.

4. Metode og gjennomføring

I dette kapittelet beskrives fremgangsmåten for hvordan datainnsamlingen har blitt gjennomført ved hjelp av intervjuer og analyse av tilgjengeliggjort dokumentasjon.

4.1 Om intervjuene

Det har blitt gjennomført intervjuer av utvalgte deltakere i prosjektet. Intervjuene har blitt gjennomført etter en intervjumal som ble utarbeidet etter en overordnet tematisk analyse av ovennevnte dokumentasjon.

I arbeidet med ekstern evaluering av prosjekt OT Ulven var det ønskelig å gjennomføre intervjuer med utvalgte nøkkelpersoner i prosjektet. Hensikten med disse intervjuene var å utforske hvordan brukerne opplever at hensiktene som er uttrykt i prosjektets gevinstkart har blitt oppnådd. Innledningsvis ble det satt opp en ramme på 6 individuelle intervjuer, men med mulighet for organisering av flere intervjuer om det skulle bli behov for dette.

I forbindelse med gjennomgang av midtveiseevalueringen og tilbakemelding på denne til UDE, ble arbeidsgruppen for prosjektet invitert inn i arbeidet med å velge ut informanter til intervjuer. I møtet med denne gruppen kom man frem til at både ungdommene i prosjektet, og de ulike interessentgruppene som var tette på ungdommene, skulle intervjues. På denne måten kunne man få et troverdig innblikk i hvordan prosjektet opplevdes fra flere sider blant de deltakerne som jobber med elevene. Prosjekt OT Ulven har selv i sine styringsdokumenter, definert interessentgrupper i styringsdokumentene.

Samlet var det 9 deltakere som ble invitert til intervjuer, fordelt på følgende interessentgrupper:

1. **Ungdommen og deres foresatte**, representert ved en til to elever eventuelt sammen med en miljøterapeut for trygging av intervjusituasjon.
2. **OT Ulven**, representert ved to ansatte i gruppeintervju.
3. **Bydelene**, representert ved to ansatte fra bydel Bjerke.
4. **Politiet**, ved to representanter fra forebyggende avdeling.
5. **Utdanningsetaten**, representert ved prosjektleder.

Flere av interessentgruppene gav uttrykk for at det var ønskelig å stille to og to i gruppeintervju for at intervjuene i enda større grad kunne belyse ulike sider og gi økt innsikt i prosjektet. Dette førte til at kompleksiteten i intervjuformen økte og antallet intervjuer ble justert ned fra en ramme på intervjuer fra seks til en ramme på fem. Vi valgte å gjennomføre semistrukturerte intervjuer. Spørsmålene som skulle besvares var inndelt i tre hovedemner, som hver for seg skulle bidra til å belyse måloppnåelsen av de tre sluttgevinstene i prosjektet;

- Hvordan bidrar prosjektet til et trygt skole- og oppvekstmiljø i bydelene?
- Hvordan bidrar prosjektet til utvikling av sosial og faglig kompetanse for å bidra positivt inn i samfunnet?
- Hvordan bidrar prosjektet til at ungdommen trenger mindre oppfølging fra bydel og politi?

Av hensyn til personvern valgte vi å dokumentere intervjuene ved hjelp av feltnotater. Dette er i tråd med prinsippet om dataminimering, samt at nødvendigheten av opptak av intervjuene ble vurdert å ikke være hensiktsmessig sett opp mot de økonomiske rammene i prosjektet. I intervjuene ble ikke navnet på informanter registrert, men de ulike informantene ble loggført som representanter for sin interessentgruppe. Dette innebærer at full anonymisering av informantene ikke var mulig i en slik evalueringsrapport, både fordi prosjektet er avgrenset i omfang og unikt i kvalitet, men også fordi prosjekteier ønsker å løfte frem

erfaringene med prosjektet. Siden ingen av informantene er identifisert ved navn, kjønn eller alder, vil gjenkjenning være vanskelig for personer som ikke har vært aktive deltakere i prosjektet.

Alle intervjuene ble satt opp med en tidsramme på 60 minutter per intervju tirsdag 26. april 2022. Alle intervjuene var planlagt gjennomført i lokaler på Kuben yrkesarena.

Gjennomføringen av intervjuene ble litt annerledes enn planlagt, grunnet uforutsette hendelser. Følgende inviterte stilte til intervju:

1. **Ungdommen og deres foresatte**, representert ved en elev sammen med en miljøterapeut fra OT Ulven. Fysisk intervju på Kuben yrkesarena.
2. **OT Ulven**, representert ved en ansatt. Fysisk intervju på Kuben yrkesarena
3. **Bydelene**, representert ved to ansatte fra bydel Bjerke. Fysisk intervju på Kuben yrkesarena
4. **Politiet**, ved en representant fra forebyggende avdeling. Planlagt Teams-intervju, gjennomført pr. telefon.
5. **Utdanningsetaten**, representert ved prosjektleder for OT Ulven. Fysisk intervju på Kuben yrkesarena

I etterkant av disse intervjuene ønsket prosjektledelsen i Utdanningsetaten å utvide antall informanter til intervju slik at nøkkelpersoner fra begge bydelene ble representert.

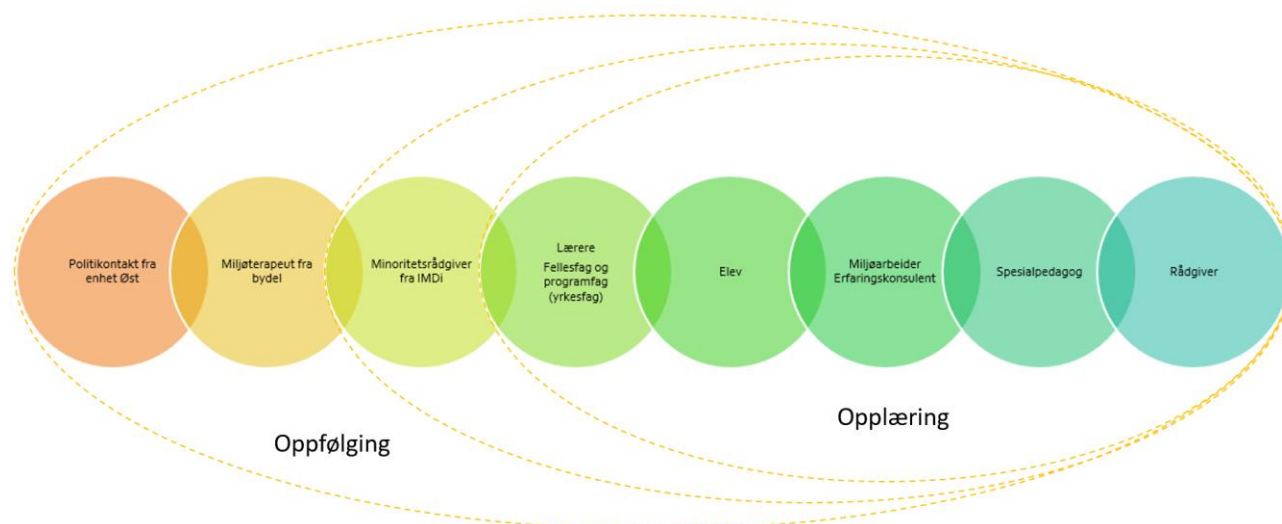
Bydelene, representert ved to ansatte fra bydel Grorud og en ansatt fra bydel Bjerke. Digitalt gruppeintervju på Teams med Grorud, individuelt intervju med Bjerke.

6. **Prosjekteier i bydel og UDE**, representert ved en ansatt fra bydel Grorud og en ansatt fra UDE. To individuelle intervju på Teams.

Alle intervjuene var delvis strukturerte og søkte å utforske hvordan brukerne opplever at prosjektet oppnår hensiktene som er uttrykt i gevinstkartet.

4.2 Kort presentasjon av informantene

OT Ulven er et samarbeidsprosjekt mellom Utdanningsetaten i Oslo kommune, bydel Bjerke, bydel Grorud og Politiet. Prosjektet er komplekst og består av mange aktører som skal arbeide sammen for å nå prosjektets overordnede mål. Modellen under synliggjør grenseoppgangene mellom de ulike aktørene. Roller og arbeidsfordeling mellom aktørene er nærmere definert i prosjektets produkter (hoved- og delleveranser).

I sluttevalueringen har det vært viktig å intervjuer nøkkelpersoner fra ulike deler av prosjektet, og oversikten under viser hvilke interessentgrupper som har blitt invitert til og gjennomført intervjuer med i forbindelse med den eksterne evalueringen.

Kategori	Interessentgruppe	Representant	Intervjurunde	Intervjuform
1	Ungdommen og deres foresatte	Elev ved OT Ulven	1	Fysisk
2	OT Ulven (skolen, opplæringskontor, bedrifter, PPT, IMDi)	Miljøterapeut OT Ulven	1	Fysisk
3	Bydelene (bydelens miljøterapeuter, SaLT-modellen, barnevernet)	Miljøarbeider bydel Bjerke	1	Fysisk
		Barnevernspedagog bydel Bjerke	1	Fysisk
		Bydelskoordinator bydel Grorud	2	Teams
		Seksjonsleder barnevern bydel Grorud	2	Teams
		Leder barnevern bydel Bjerke	2	Teams
4	Politiet (forebyggende; OT Ulvens politikontakt, SaLT-samarbeidet)	Politikontakt OT Ulven	1	Telefon
5	Videregående skoler (avgiver av elever til OT Ulven)	✓		
6	Prosjekteierne i bydel og UDE (avdelingsdirektør for oppvekst i bydel, prosjektdirektør i UDE)	Avdelingsdirektør oppvekst bydel Grorud	2	Teams
		Prosjektdirektør UDE	2	Teams
7	Utdanningsetaten (prosjekteier, prosjektleder)	Prosjektleder UDE	1	Fysisk
8	Områdesatsingene (delprogram oppvekst og utdanning)	✓		

9	Kommunen og Staten (berørte byrådsavdelinger og departement)	✓		
---	--	---	--	--

4.3 Kort presentasjon av dokumentene som ligger til grunn for evalueringen

Det er gjennomført en analyse av:

- Tildelingsbrev for innvilgning av midler til prosjektet OT Ulven,
I tildelingsbrevet for prosjektet er det utarbeidet en oversikt over vilkår for tildeling, rammer og føringer for prosjektstyring, leveranser, økonomi og medier og kommunikasjon.
- Evalueringsrammeverk OT Ulven,
Evalueringsrammeverket for OT-Ulven inngår som en del av opplegget for evaluering av prosjektet, og er en oversikt over hvilke leveranser i prosjektet som er tilordnet de ulike resultatmål i gevinstkartet.
- Styringsdokument gjennomføringsfase 1,
I tildelingsbrevet for prosjektet forplikter prosjektet seg til å utarbeide et styringsdokument i forkant av oppstart. Styringsdokumentet inneholder:
 - bakgrunn og begrunnelse for prosjektet,
 - prosjektets mål, gevinster og leveranser,
 - interessenter og kommunikasjonsstrategi,
 - rammebetingelser,
 - organisering, roller og ansvar,
 - strategi for gjennomføring og implementering,
 - prosjektets avhengigheter og usikkerheter og
 - prosjektplan samt endrings- og distribusjonslogg
- Styringsdokument gjennomføringsfase 2,
I det prosjektet ble utvidet til en ekstra gjennomføringsfase ble styringsdokumentet for gjennomføringsfase 2 utarbeidet med endringer som innehold læringspunkter fra første gjennomføringsfase. Innledningen i dette styringsdokumentet ivaretar omtale av de nye elementene i dette styringsdokumentet.
- Midtveisevaluering OT Ulven 2020-2021,
I tildelingsbrevet til prosjektet forplikter prosjektet seg til flere leveranser, en av disse er en halvtårsevaluering av prosjektet. Denne halvtårsevalueringen er omtalt som Midtveisevaluering og er et dokument som omhandler en internevaluering utarbeidet halvveis i gjennomføringsfase 1.
- Presentasjon om Status OT Ulven – erfaringer fra første (skole-)år.
Norconsult fikk tilsendt en presentasjon med erfaringer fra første gjennomføringsår for OT-Ulven. Denne presentasjonen har blitt lagt frem for styringsgruppe regional SalTo Groruddalen og har blitt tatt med i vår evaluering.
- Opprinnelig og revidert elevkontrakt med tilhørende vedlegg. Både opprinnelig og revidert elevkontrakt med tilhørende vedlegg ble oversendt Norconsult mot slutten av evalueringsperioden, og innholdet i dette har blitt omtalt i eget punkt over. Kontraktene med tilhørende vedlegg er en viktig del av grunnlaget for evalueringsarbeidet med prosjektet.
- Norconsult har også fått tilgang til innhenting av foreldrestemmen og elevstemmen fra gjennomføringsperiode 2, innhentet av de som jobber direkte med ungdommen i prosjektet.

5. På hvilke måter har prosjekt OT Ulven nådd de fastsatte resultatmålene?

I dette kapitlet vil vi bruke de fem resultatmålene for prosjekt OT Ulven som en overordnet struktur for analysen. For hvert av resultatmålene vil vi gå nærmere inn på ulike temaer. Temaene som blir presentert har fremkommet fra informantdata og dokumentdata.

5.1 Nedgang i kriminalitet i elevgruppa (vold, ran, rus)

OT Ulven skal bidra til at flere elever velger bort kriminalitet til fordel for utdanning, arbeid eller annen positiv meningsfull aktivitet. Et viktig resultatmål på veien har derfor vært i størst mulig grad å tilrettelegge for at ungdommene som deltar i prosjektet får bedre forutsetninger til å velge bort kriminalitet. Igjen er det viktig å minne om at målgruppen for dette prosjektet er ungdom som har påbegynt et negativt sosialt handlingsmønster og som allerede er registrert i bekymringsregisteret til politiet.

OT Ulven gir ungdommene som er med i prosjektet en mulighet til å endre retning på livene sine. Et av hovedmålene til OT Ulven handler om å oppnå en nedgang i kriminalitet i elevgruppa. Politiet i bydelen opplever en reell nedgang i kriminell aktivitet.

«Merker en forskjell i ungdomsmiljøet generelt, en del av gutta er mindre ute på kveldstid. Mindre ute. Har også vært vinter. Rundt juletider og i høst var det mye kriminalitet ute. Det har roet seg de siste månedene.» (ansatt i politiet)

For elevene som deltar i prosjekt OT Ulven rapporteres det også i midtveiseevalueringen, at de i stor grad følger opp skole og praksis, og holder seg unna kriminelle handlinger, og slik når et sentralt mål for prosjektet. Flere informanter fremhever at det tette samarbeidet mellom ulike instanser er en viktig suksessfaktor, og peker på hvordan de ulike rollene og ansvarsfordelingen i prosjektorganiseringen også bidrar positivt.

Prosjektet har hatt en samarbeidsgruppe som er bredt sammensatt av representanter fra:

- skolen (avdelingsleder og miljøarbeider)
- Oslopolitiets felles enhet for forebygging
- Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (minoritetsrådgiver)
- Utdanningsetaten/utdanningsadministrasjonen (prosjektleder)
- De deltagende bydelenes linjeledelse og utførende nivå, deriblant SLT-koordinator, barnevernsledere, leder for forebyggende enhet, SaLT-to-oppfølger og prosjektets egne bydelsressurser (bydelskoordinator / miljøterapeut).

Arbeidsgruppen har hatt en fast struktur på sitt samarbeid, der innholdet i samarbeidet har utviklet seg underveis i prosjektet. Med dette forstår vi at prosjektet har etablert en struktur som bygger opp under forutsetningene i prosjektet, at det har utviklet seg et samarbeid som er til det beste for ungdommenes utvikling:

«Vi har møttes oftere, tatt mindre ting for gitt. Sett mer av kompleksiteten i hva bydelene representerer» (Prosjektleder)

Prosjektleder fremhever utviklingen av en felles forståelse av både målgruppe og målsetting med prosjektet på tvers av virksomhetene, i tråd med forutsetningene i prosjektet:

«Dette er et utviklingsprosjekt der man ser på tjenestetilbud i bydel og Utdanningsetaten og matcher dette. Det er en riktig og viktig vei å gå. Man kan godt lære av det som har vært gjort i OT Ulven,

men det er neppe overførbart uten videre. Det er ikke sikkert de samme strukturene som har fungert på Bjerke og Grorud vil fungere på eksempelvis Søndre Nordstrand. En god del av disse stiene må gås opp på nytt.» (prosjekteier)

Dette antyder at prosjekt OT Ulven har funnet en samarbeidsform og en samarbeidsstruktur som bidrar til å nå sine mål. Men samtidig er det her uttrykt tydelig at dette ikke automatisk er overførbart til andre tilsvarende prosjekter. Ved en eventuell overføring til andre samarbeidspartnere må tilsvarende strukturer utarbeides slik at man etablerer de gode samarbeidskanalene og den felles forståelsen for målgruppe og målsetting.

«Vi må utforske disse tingene – her må vi granske og være åpne på og finne ut – hvilke strukturer er de viktige? Vi vet at samspill mellom skolen og bydelstjenestene er viktig. Hvordan kan disse bydelstjenestene best mulig strukturelt fungerer sammen med skoletilbudet? Vi har noen erfaringer med bydelskoordinatorer som ikke nødvendigvis er overførbare til andre prosjekter» (prosjekteier)

Slik uttrykker prosjekteier at OT Ulven er et prosjekt som stadig er i utvikling, et prosjekt som må tilpasses de ungdommene og de ressursene som til enhver tid er tilknyttet prosjektet. På veien videre er det viktig å vurdere alle sider ved prosjektet grundig, for så å få disse læringspunktene over i en eventuell driftsfase.

«Bjerke, Grorud og UDE må være så grundig og ha så gode diskusjoner rundt den evalueringen som mulig for å få opp alle mulige læringspunkter – nettopp fordi vi ser at dette prosjektet har gitt noen gevinster vi må klare å ta videre.» (prosjekteier)

Med dette forstår vi at selv om prosjektet har funnet mange gode samarbeidsformer og samarbeidsstrukturer, er det viktig å identifisere alle læringspunkter gjennom prosjektperioden slik at man kan videreføre gevinstene man allerede ser prosjektet har oppnådd.

Gjennom prosjektet skal det utvikles en modell som skal identifisere roller og arbeidsdeling, grenseoppganger og samarbeid. Modellen skal også identifisere forutsetninger og suksesskriterier. I intervjuene har det kommet frem flere tanker om samarbeid mellom de ulike instansene:

«Bydel, skole og politi, det å kjenne hverandre godt er nøkkelen. Noen har stilt spørsmål med at det skal flyte så mye informasjon? Nøkkelen er fri flyt av info, kjenne hverandre, ofte møter rundt hverandre og rundt hver ungdom. Opplevs som et felles ansvar rundt hver ungdom – det er det man må få til.» (bydel)

Vi forstår dette utsagnet med at det å ha muligheten til å snakke sammen på tvers av lovverk og taushetserklæringer til det beste for eleven er en svært viktig faktor i samarbeidet. Prosjektet avhenger av god informasjonsoverføring, et spørsmål man kan stille seg er hva slags informasjon det er hensiktsmessig å overføre? Hva slags samtykke er det nødvendig å legge til rette for?

«Vi må ha gode strukturer for hvordan man forholder seg til taushetsplikt, samtykke – hvor strengt eller ikke strengt skal man forholde seg til samtykkeerklæring – må man ha samtykke til alt eller kan man ha en generell samtykkeerklæring til de ulike partnere? Det er flere av denne type faglige og praktisk type spørsmål vi må jobbe videre med.» (prosjekteier)

Flere av informantene fra prosjektet har satt ord på utfordringer knyttet til deling av informasjon, og hva som skal være de formelle kravene i henhold til nødvendig informasjonsflyt for best å kunne ivareta elevens behov for å nå formålene med prosjektet. I Prosjekt OT Ulven etablerte man Lagmøter, som ble beskrevet som at:

«... alle samles rundt et bord for informasjonsdeling. Det kan være ulike institusjoner som har oppfølging; NAV, politi, barnevern, psykisk helsetjenester eller lignende. Lagmøtene er sammen med

ungdommen – her setter vi felles retning. Ungdommen bestemmer hvem som skal være med.» (bydel)

Med dette forstår man kompleksiteten i behovet for dialog. Behovet for god dialog er avgjørende for en koordinator som har ansvar for å finne de gode tiltakene som eleven har behov for, noe som igjen krever at de ulike partene kan snakke sammen. Det oppleves av de ulike informantene som helt nødvendig med grundige forventningsavklaringer og hensiktsmessige samtykkeerklæringer, også kanskje for å avlaste noe av kompleksiteten i bydelskoordinators rolle i prosjektet:

«Kunne kanskje jobbet enda mer i forkant med avklaringer på bydelskoordinator med rolle, fleksibilitet og tilstedeværelse på skolen. Kunne nesten angitt forventninger på hvor mange timer man skal være på møter og på skolen osv. og gjøre den rollen bærekraftig.» (prosjekteier)

Her forstår vi at bydelskoordinator har en avgjørende rolle i oppfølgingen av den enkelte elev som kanskje har vært mer kompleks enn det man så for seg ved prosjektoppstart. Den enkelte elev har stort behov for individuell oppfølging, og oppfølgingsbehovet gjelder både den individuelle oppfølgingen og koordineringskrav. Her kan det virke som at totaliteten i rolleforventningene til bydelskoordinator kan være krevende å imøtekomme.

5.1.1 Skolen som arena for samarbeid

Ungdommene er i en aldersgruppe med ungdomsrett, og skolen står i en særstilling for relevans i ungdommenes liv:

«Det å bruke skolen som en arena for samarbeid for andre utviklingsområder, har vært en del av løsningen – en av de store styrkene ved prosjektet.» (prosjekteier)

En viktig suksessfaktor er altså at det er skolen som har blitt brukt som arena for samarbeid, og informanten fra Barnevernet fremhever at:

«Strukturen i prosjektet har ført til et mye tettere samarbeid rundt ungdommene i prosjektet, spesielt med skolen. Vi har hatt tettere møter, hatt dialog både i hverdagen og på et overordnet nivå, også i enkeltsaker. Vi samarbeider såpass tett at man føler man kjenner hverandre, lettere å ta kontakt når ungdommen trenger det. Føles som et team rundt ungdommene som jobber sammen» (bydel)

5.1.2. Politiets rolle som rådgivende instans

Ut fra midtveisevalueringen kommer det frem at prosjektet har utviklet en fast struktur for politikontakten tilknyttet OT Ulven. Politikontaktene koordinerer arbeidet ukentlig opp mot bydel Bjerke og bydel Grorud, og det gjennomføres fysisk tilstedeværelse minimum en gang i uken, telefonisk kontakt flere ganger i uken. Ved behov økes både tilstedeværelse og telefonisk kontakt. God kommunikasjon og godt tverrfaglig samarbeid ligger til grunn for å sikre det tverrfaglige arbeidet.

I intervjuer med informantene ble alle representantene spurt om samarbeidet i prosjektet. Samarbeidet mellom skole og politi oppleves som veldig bra, men erfaringene så langt har vist at det stadig dukker opp problemstillinger og utfordringer i kommunikasjonen mellom skole, politi og andre aktører. Disse problemstillingene har gjerne utspring i at de ulike aktørene har ulike formål og mandat i sitt arbeid, og noen av disse formålene og mandatene kan stå i konflikt med hverandre. Selv om både skole og politi ønsker å arbeide forebyggende, og i samarbeid hjelpe elevene til å nå formålet med opplæringen fra Opplæringslova §1-1, har skole som opplæringsarena og politi som utøvende makt i bekjempelse av kriminalitet ulike forutsetninger for å møte elevatferd som bryter med samfunnets normer og forventninger.

«Politiets rolle er å ha en rådgivende støttefunksjon inn i skolen. Vi er politi. Skole er skole. Det medfører at man har ulike synspunkter og meninger; hvor mye skal skolen høre på politiet? Kanskje ikke skolen alltid har lyttet til anbefalinger politiet har kommet med. Det kan oppleves litt problematisk fra politiets ståsted» (ansatt i politiet)

Dette synliggjør hvordan denne problemstillingen kan oppleves fra politiets side. Politi og skole har ulike mandat og formål å forholde seg til, selv om prosjektet i fellesskap arbeider mot samme målsetting. Grenseoppgangene mellom de ulike instansene kan føre til utfordringer, der god dialog og god struktur på samarbeid er en svært viktig suksessfaktor.

Fra tidligere har politiet en lang og god tradisjon for godt samarbeid mellom skole og politi i Groruddalen. I prosjekt OT-Ulven er skolen etablert som samarbeidsarena. Når politiet i større grad enn før besøker ungdommene på skolen, og samarbeidet mellom politi og skole har blitt enda tettere, er det grunn til å anta at dette har positiv effekt. Ungdommene som deltar på OT Ulven har ifølge politikontaktene som er tilknyttet prosjektet, redusert sin kriminelle aktivitet vesentlig, noe som tallfestes i midtveisevalueringen og i presentasjonen til regional SaTo styringsgruppe.

5.1.3 Bydelens rolle som koordinator og miljøarbeider

OT Ulven har vært et samarbeidsprosjekt der to bydeler har vært involvert; Bjerke og Grorud. Som omtalt tidligere går det en læringssløyfe fra Fundament til OT Ulven knyttet til skole-bydelssamarbeidet, med en økt forståelse av at helhetlig oppfølging handler om et felles ansvar for felles elever / ungdom. Bydelens ansvar begynner ikke der skolen slutter og omvendt – og for å koordinere dette arbeidet mellom de ulike tjenestene, skolen og elevens behov – er bydelskoordinatorens oppgave. Bydelskoordinatorene har som ansvar å etablere relasjon til ungdommene og gir muligheter / kommer i posisjon for endring og kan gi rask hjelp når ungdommen vil ta imot hjelp (voksenkontakt). Denne ansvars plasseringen fremkommer av interessent- og kommunikasjonsoversikten i styringsdokumentene for begge prosjektperiodene.

I løpet av prosjektperioden har det blitt utarbeidet en instruks for miljøterapeutene i bydelene. Instruksen slår fast at de «har ansvar for alt utenfor skolen». Denne er omtalt i styringsdokumentet for gjennomføringsfase 2 og inneholder følgende punkter:

- ✓ Kartlegging av sosiale oppfølgingsbehov
- ✓ Å bygge tillitsfulle relasjoner til ungdommen
- ✓ Foreldresamarbeid i det daglige
- ✓ Innhente hjelpeinstanser ved behov
- ✓ Gjøre elever som er «av» prosjektet i stand til å ta valg om fremtid
- ✓ Fritids- og ferieaktiviteter
- ✓ Månedlige ansvarsgruppemøter med relevante aktører fra sak til sak

(Det fremgår i samme dokument at en videre utprøving må ta sikte på å vurdere denne funksjonen i et tilbud som potensielt skal over i drift. Da blir målgruppens behov og de ansattes kompetanse vel så viktige som arbeidsoppgavene.)

Bydelene har hatt ulike tilnærminger til koordinatorrollen. I bydel Bjerke er bydelskoordinator ansatt i barneverntjenesten, i bydel Grorud er bydelskoordinator ansatt i en forebyggende enhet som ble opprettet samtidig som OT Ulven. Punktene fra instruksen til bydelskoordinatorene omhandler både et miljøterapeutisk og et koordinerende innhold, og flere av informantene i intervjuene har fremhevet at rollen som bydelskoordinator har vært utfordrende å fylle. Gjennom hele prosjektet har det vært behov for å avklare hvilke forventninger som skal ligge til denne rollen, da begge bydelene har hatt en opplevelse av at bydelskoordinatorene har jobbet ulikt.

Forebyggende enhet i bydel Grorud og Barneverntjenesten i bydel Bjerke har ønsket et tettere samarbeid mellom bydelskoordinatorene om hvordan de skulle jobbe med ungdommene, uten at denne strukturen har blitt gjennomført som opprinnelig tiltenkt. Møtene har vært i regi av OT Ulven. Gjennom prosjektet har rollen rundt oppfølgingen av elevene likevel utviklet seg i en mer miljøterapeutisk tilnærming, noe som også har skapt en forventning til at bydelskoordinator skal være tilgjengelig både i og utenom skoletid. Dette har vært utfordrende gjennom prosjektet, og det er grunn til å stille spørsmål ved hvordan denne rollen vil og bør utvikle seg om prosjektet skal videre i ordinær drift:

«Om det er vanskelig å være bydelskoordinator? Man er avhengig av et større system. I et prosjekt klarer vi dette, men over tid – det å være koordinator er en ting, men hva med den miljøterapeutiske delen av oppfølgingen?» (bydel)

Behovet for oppfølging av miljøterapeutisk arbeid har vært større enn antatt innledningsvis i prosjektet. Bydel Bjerke har erfart at det er viktigere at koordinator har vært miljøarbeider enn å koordinere, denne rollen kan andre i bydelen bidra med. Bydel Grorud har også erfart at oppfølging av planlagte møter og langsiktige planer har blitt en utfordring utover i prosjektet og det er grunn til å anta at bydelskoordinator også her blir «fanger» av hverdag og brannslukking av uforutsette hendelser:

«Det kan oppleves umulig å ivareta langsiktig strategi og uforutsett drift ... Det er en god struktur, men vi ødelegger strukturen pga. uforutsette hendelser underveis.» (bydel)

Begge bydeler informerer om at det er nødvendig å se på forventninger og innhold til rollen som bydelskoordinator. Dette gjelder både for eksisterende samarbeid, men er også spesielt viktig om flere bydeler skal involveres i videre prosjekt / drift. Det er en problemstilling knyttet til OT Ulven omtalt i styringsdokument som handler om at man gir en utsatt elevgruppe et tilbud som krever en viss oppfølging utenom det skoleåret de har påbegynt. Problemstillingen omtaler kun den skolefaglige oppfølgingen, men basert på intervjuene vi har gjennomført, er det grunn til å anta at denne problemstillingen også vil omfatte fortsatt behov for koordineringsbistand og miljøterapeutisk oppfølging utover det ene skoleåret ungdommene er elev ved OT Ulven.

5.1.4 Oppsummering

Ut fra tilgjengelig dokumentasjon og intervjuer med informanter kommer det klart fram at politiet opplever en nedgang i kriminalitet blant ungdommene som deltar på OT Ulven. For at gevinstene tilknyttet dette resultatmålet skal kunne hentes ut, altså at det blir en reell nedgang i kriminalitet i elevgruppa, man avhengig av at forutsetningene for prosjektet er oppfylt.

Individuell plan – elevboka - den konkrete beskrivelsen av elevens mål og hva som må til for å oppnå disse målene, er en viktig suksessfaktor for å skape motivasjon og ønske om endring hos elevene. Arbeidet med målsettinger og evalueringer av disse i lag med elevene, bidrar til å synliggjøre de krav og forventninger elevene trenger å møte for å nå de målene de har satt seg. Elevboka fungerer dermed som en dokumentasjon og bekreftelse på mål og motivasjon, ikke bare for elevene selv, men også for omgivelsene / laget rundt. Den påfølgende støtten elevene da opplever fra laget rundt som er tettest på eleven, blir en uvurderlig krykke i arbeidet med å endre eget handlingsmønster.

Samarbeidet mellom de ulike aktørene i prosjektet fremstår som veldig bra, ut fra informasjonen gitt fra de ulike informantene. En viktig nøkkel til at samarbeidet fungerer godt, er informasjonsflyten prosjektet har utviklet, og strukturen i møtepunktene gjennom skoleåret. I arbeid med elever som har så store behov for veiledning og oppfølging fra ulike instanser, dukker det stadig opp problemstillinger og utfordringer i kommunikasjonen mellom aktørene rundt elevene. De ulike partene har ulike lovverk å forholde seg til, der grenseoppgangene mellom de ulike instansene krever nettopp denne gode dialogen og den gode strukturen på samarbeidet slik at dette fortsetter å være en suksessfaktor

Prosjekt OT Ulven har funnet en samarbeidsform og en samarbeidsstruktur som bidrar til å nå forutsetningene i dette prosjektet. Koordineringen rundt den enkelte elev har blitt lagt til rollen som bydelskoordinator. Bydelskoordinator får dermed en avgjørende rolle i oppfølgingen av den enkelte elev som kanskje har vært mer kompleks enn det man så for seg ved prosjektoppstart. Her kan det virke som at totaliteten i rolleforventningene til bydelskoordinator kan være krevende å imøtekomme. Man bør derfor ha en gjennomgang for en tydeliggjøring av forventningene til denne rollen i overgang til ordinær drift for prosjekt OT Ulven eller for overføring til andre tilsvarende prosjekter.

I den opprinnelige elevkontrakten fremkommer det at brudd på en av kontraktens spesifikke nei-regler fører til at man som elev er 'av' prosjektet. Flere informanter nevner hvordan elever er 'av' prosjektet. Det kommer frem av elevkontrakten, at å bli tatt 'av' prosjektet kan være en konsekvens av uønsket aktivitet. Gjennom arbeidet med evaluering av OT Ulven er det virker det som om prosjektet benytter begrepet 'av' eller 'pause' ved det som for Norconsult oppleves som bortvisning av elever fra skolens tilbud. Bortvisning er et virkemiddel som ifølge Opplæringslovens § 9a-11 kan benyttes i videregående skole inntil fem dager dersom eleven i alvorlig grad bryter skolens reglement, og for resten av skoleåret dersom det er særlig alvorlig ([Lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa](#)). ([Opplæringslova](#)) - [Lovdata](#)). Bortvisning som konsekvens er et såkalt enkeltvedtak som faller inn under Forvaltningsloven, og som kan påklages etter Forvaltningslovens § 28 ([Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker \(forvaltningsloven\)](#)) - [Lovdata](#)). I samtaler med informantene får vi ikke en forståelse av at det å bli satt på 'pause' eller at man er 'av' prosjektet saksbehandles som et bortvisningsvedtak, selv om det fremstår som at dette er en konsekvens av kriminelle handlinger i eller utenfor skoletiden. I den reviderte elevkontrakten er punktet om brudd på nei-regler tatt bort. Her vises det i stedet til ordensreglement og metodehefte for konsekvens for brudd på ordensregler og alvorlige kriminelle handlinger.

Elevene ved OT Ulven tilhører Kuben yrkesarena, og er derfor omfattet av skolens ordensreglement, samt OT Ulvens utvidete ordensreglement. Skolens ordensreglement gjelder i skolen og ikke på fritiden til elevene ([Ordensreglement Udir-8-2014](#)), selv om lovverket åpner for at alvorlige hendelser på fritiden som kan gå utover skolemiljøet, kan omfattes av skolens ordensregler. I OT Ulvens tilfelle har man nå en revidert elevkontrakt som også presiserer at alvorlige kriminelle handlinger også kan få konsekvenser for skolehverdagen. I Utdanningsdirektoratets rundskriv 8-2014 presiseres at sanksjoner skal anvendes i så liten grad som mulig ([Ordensreglement Udir-8-2014](#)).

Prosjekt OT Ulven har en intensjon om et helhetsperspektiv på eleven, og det er en intensjon nettopp å koble sammen elevenes skole og fritid og hjem. Skole-hjem-samarbeid er beskrevet i Opplæringslova, men har begrensninger. Ved en særskilt kontrakt mellom skole, elev og foresatte, åpner prosjekt OT Ulven for en annen type oppfølging enn det som vanligvis praktiseres ved ordinærskolene. Norconsult vurderer at man her beveger seg i et utfordrende juridisk område, og tenker at det er grunn til å stille spørsmål ved OT Ulvens juridiske hjemmel for å inkludere elevenes fritid i skolens ansvarsområde, og om elevens rettsvern ivaretas godt nok.

Som nevnt i avsnittet ovenfor, er informasjonsflyt en vesentlig del av grunnlaget for det gode samarbeidet til det beste for eleven. Det å ha muligheten til å snakke sammen på tvers av lovverk og taushetserklæringer til det beste for eleven er en svært viktig faktor i samarbeidet. Prosjektet avhenger av god informasjonsoverføring, og det foreligger derfor en samtykkeerklæring som vedlegg til den reviderte elevkontrakten. Hva slags informasjon det er hensiktsmessig å overføre og hva slags samtykke det da blir nødvendig å legge til rette for er naturlig at prosjektet også ser videre på med tanke på rettighetene til den enkelte elev. På mange måter kan man si at det unike ved prosjektet i stor grad hviler på den særskilte kontrakten, hvor elevene godkjenner at politi, barnevern og skole løses fra sin taushetsplikt, for å kunne bruke informasjonen til elevens beste.

Prosjektet skal tilstrebe en pedagogisk tilnærming som er felles for hele laget til eleven, og i samtaler med informantene har det blitt gitt uttrykk for at man opplever en ulik tilnærming til og håndtering av hendelser som krever grensesetting og konsekvenser. Er det slik at hele laget har en felles pedagogisk tilnærming? Vi forstår ut fra dette at prosjektet er seg bevisst denne problemstillingen rundt håndheving av konsekvenser. Et spørsmål som likevel er nødvendig å stille seg i det videre arbeidet er hvordan man kan sikre at hele laget rundt ungdommene er godt nok involvert og inkludert i den felles pedagogiske plattformen.

5.2 Raskere tilgang til rushjelp og psykisk helsehjelp

Det kan se ut til at dette resultatmålet har fått større oppmerksomhet i styringsdokumentene i gjennomføringsfase 2 enn i gjennomføringsfase 1. I utgangspunktet var ikke raskere tilgang til rushjelp en del av målsettingen for prosjekt OT Ulven. Ifølge internevalueringen for OT Ulven var et læringspunkt fra første prosjektperiode at 90% av elevene som hadde vært innom OT Ulven hadde en utfordring innenfor rus og / eller psykiatri, og 50% av dem igjen hadde for store utfordringer til å klare å gjennomføre en utdanning (rapport: midtveisevaluering av OT Ulven). Når utfordringsbildet blir så stort, vil ikke elevene klare å stå i en læringssituasjon.

5.2.1 En rutine for rask og riktig hjelp med utfordringer med rus og psykiatri

Denne leveransen var ny i styringsdokumentet i andre gjennomføringsfase av OT Ulven, men var likevel tatt med i midtveisevalueringen i første gjennomføringsfase. Fra styringsdokumentene kan det se ut til at lavterskeltilbudene i bydelene for psykisk helse og rus er ønsket inn i prosjektet, men det kommer ikke frem av dokumentasjonen om helse som instans har blitt en del av prosjektgruppen / arbeidsgruppens samarbeid.

I midtveisevalueringen og i intervjuene kommer det frem at bydelskoordinatorrollen har tatt på seg mye av dette arbeidet med å få til god samhandling med lavterskeltilbudet i bydelene, og at det har gitt positiv gevinst:

«God tilgang til lavterskeltilbud i bydelen som blir koblet på ganske raskt. HAP og Utekontakten. BUP (spesialisthelsetjenesten) er mer utfordring. Strever med å få henvist til BUP, mangler samtykke. Får ikke raskere psykisk hjelp herfra, men skolen underbygger motivasjon til å takke ja til BUP før de fyller 18.» (bydel)

Dette illustrerer at samarbeidet mellom prosjektet og lavterskeltilbudene i bydel Bjerke fungerer godt. Denne leveransen viser hvor viktig det er å gå opp de tidligere nevnte stiene / samarbeidsformene i prosjektet, slik at man får til en struktur og en rutine som bidrar til at ungdommene får hjelp uavhengig av hvilken bydel de tilhører. Det er ikke gitt at de ulike bydelene i Oslo har organisert lavterskeltilbudet sitt på samme måte. Her forstår vi at bydel Grorud også har etablert formelle møtepunkter med deler av lavterskeltilbudet i bydelen:

«Vi opplever at ungdommene fra Grorud som har ønsket rusoppfølging, har fått det. Positivt utviklet et forhold til uteteamet UNG. Vi har utviklet formelle møtepunkter. En fast kontaktperson som har fulgt opp elever fra OT Ulven. Det er et lavterskeltilbud som har fungert godt.» (bydel)

Dette kan indikere at det kan være flere lett tilgjengelige gevinster ved å videreutvikle denne samarbeidsformen slik at ressursene når frem til de ungdommene som har størst behov for hjelp.

«Har man et rusproblem, er det en fordel å være en del av et slikt tilbud. Lærerne er veldig gode på å se hva det er behov for her. Det handler også mye om samtykke fra elevene selv. Hjelpen er der, men elevene må ønske det selv. Foreldrene evner ikke å innse at ungene trenger hjelp. Det er muligheter. OT Ulven er et veldig viktig tiltak. Elevene vil få tilbud mye raskere der enn andre steder – men de må ville det selv.» (ansatt i politiet)

Her omtales OT Ulven som tilbudet elevene kan være en del av. Vi forstår denne utsagnet dit at informant fra politiet opplever at elevene faktisk ikke ville fått tilbud om den samme hjelpen til sine rusproblemer hadde det ikke vært for støtten og tilretteleggingen OT Ulven bidrar med. Når elevene får hjelp og støtte til å innse at de har et problem de trenger hjelp til, kan det ofte gjøre veien til rask og riktig hjelp med sine utfordringer:

«Det er vanskelig å få tilbudene til å stå klare når eleven er klar og motivert – og i det omfang det er behov for.» (prosjekteier)

Selv om elevene med støtte fra prosjektet føler seg klare til å ta imot hjelp, fremgår det altså at det er krevende for støtteapparatet å ha tilgjengelige ressurser til å bidra når eleven er klar. I prosjektet har bydelene har satt av midler og hatt en koordinator i arbeid som har bidratt til at elevene har fått best mulig hjelp innenfor det området elevene trenger hjelp til, og det uttrykkes bekymring for hvordan dette skal ivaretas ved overgang til ordinær drift av OT Ulven:

«Det som blir kritisk er når prosjektet skal gå fra prosjekt til drift. Til nå har vi hatt et høyt fokus på at det er mange bidragsytere rundt eleven – kritisk faktor nå, blir å ivareta strukturene som har gitt god hjelp til elevene. Også innenfor rus og psykiatri.» (prosjekteier)

Det er altså ikke gitt at denne strukturen videreføres om prosjektet går over til drift. Det blir et viktig punkt for OT Ulven å arbeide videre for å opprettholde en struktur for samarbeidet mellom instansene. I arbeidet med rask og riktig hjelp med utfordringer med rus og psykiatri har prosjektet tatt utgangspunkt i førstelinjetjenesten. Dette er de tilbudene bydelene selv rår over. Når elever har mer omfattende behov og trenger hjelp fra spesialisthelsetjenesten, er det en søknadsprosess til annenlinjetjenesten.

5.2.2 Hvordan arbeider laget rundt eleven traumeinformert? En beskrivelse av hvordan vi (laget rundt) jobber traumeinformert

Traumebasert omsorg eller traumebasert pedagogikk er flere begreper som handler om å ivareta traumeutsatte barn og unge på best mulig vis. Dette er en delleveranse som ikke inngår i styringsdokumentene, men fremkommer i evalueringsrammeverket og i midtveiseevalueringen under resultatmålet om rus og psykisk helsehjelp. I midtveiseevalueringen viser man til at flesteparten av OT Ulven sine elever i større eller mindre grad har opplevd en opphopning av negative opplevelser over tid, også kjent som traume. For å imøtekomme elever med et traume i best mulig grad har ansatte på OT Ulven jobbet helhetlig med ungdommen for å styrke dem på flere arenaer i livene sine:

«Jeg tror disse ungdommene har behov for kontinuerlig oppfølging. De har en ulik bagasje når de kommer inn i prosjektet, de har (rus og rusproblemer) – trenger hjelp til dette.» (prosjekteier)

Denne leveransen henger tett sammen med delleveransen omtalt over, en pedagogisk tilnærming til ungdommens sosiale læring og utvikling som er felles for hele laget til eleven. OT Ulven er en alternativ opplæringsarena, men arenaen er like fullt en skole. Her har skolen sammen med prosjektet plikt til å skape et trygt og godt skole- og oppvekstmiljø for disse ungdommene, og da det viktig at de voksne rundt møter dem på en trygg og forutsigbar måte:

«Det er viktig å skape et tryggere skolemiljø, alternativt måtte hver enkelt videregående skole tatt seg av dem. Elevene havner fort et sted der de ikke blir tatt vare på. Det at man klarer å samle dem og skape et vern og skape en oppfølging, skaper en positiv utvikling hos den enkelte både teoretisk og sosialt. Ikke for alle.» (politiet)

Dette kan forstås som at det er utfordrende å ivareta en slik elevgruppe, men at selv om det er utfordrende å samle en slik gruppe med tanke på utvikling av læringsmiljøet i gruppen, kan det likevel være en måte å

skape positiv utvikling både faglig og sosialt for den enkelte. Andre informanter bekreftet dette ved å uttrykke at:

«Det er noen bakdeler med å samle disse ungdommene. Jeg er ikke sikker på at ungdommene har opplevd det tryggere på skolen. Gutter som ofte har tålt den formen å omgås. Han ene jeg snakket med – synes det er tøft å møte dette.» (prosjekteier)

Også denne informanten uttrykker altså at miljøet kan være røft og brutalt i en slik gruppe, noe som krever trygge, rause, gode voksne, som klarer å stå i relasjonene over tid, samtidig som det krever at man klarer å bygge gode fellesskap for elevene som er en del av gruppen.

I arbeid med traumeutsatte barn og unge, er det noen viktige forutsetninger som ligger til grunn for at man skal kunne hente ut gevinster i et slikt prosjekt, og prosjekteier understreker at:

«Suksessfaktoren er den trygge voksne – hva når den forsvinner? Utfordring. Suksessfaktoren er også en liten utfordring ...» (prosjekteier)

Med dette bekreftes at gode, trygge voksne er en suksessfaktor i den forbindelse. Traumeutsatte barn og unge har en lang historikk med brutte relasjoner, og har vansker med å stole på andre mennesker, spesielt voksne. Det er helt klart en utfordring for ungdommene i prosjektet at laget rundt eleven i utgangspunktet bare skal være sammen i ett skoleår, men både i midtveisevalueringen og i det siste styringsdokumentet kommer det frem at det kan være et behov for enkelte utsatte elever at man har et team rundt seg også videre på veien til en fullført utdanning. Dette er ikke en del av prosjektet som sådan, men en problemstilling man bør ta med seg når det gjelder å ivareta den positive utviklingen hos eleven som kan være igangsatt på OT Ulven.

Konsekvenspedagogikken er en del av prosjekt OT Ulvens pedagogiske tilnærming. Når det gjelder arbeid med traumeutsatte barn kan konsekvenspedagogikk være et godt redskap, men samtidig er det viktig at måten konsekvenspedagogikken utøves på også ivaretar prinsippene om hvordan man jobber traumeinformert / traumebasert. Gjennom intervjuene kommer det frem at konsekvenspedagogikken kan oppleves som en motsetning til å arbeide traumeinformert, og det fremheves at:

«Konsekvenspedagogikken har ført til uheldige situasjoner for noen av elevene. Det har vært noe uenighet om hvordan man håndterer konsekvenser av fritidshendelser.» (bydel)

Det kan tyde på Med dette antydes det at en beskrivelse av hvordan det jobbes traumeinformert ikke er kjent for hele laget rundt ungdommen, eller at det ikke er en enhetlig forståelse av hva dette innebærer.

Norconsult har heller ikke fått forelagt en beskrivelse av hva det innebærer å arbeide traumeinformert, og dette er noe prosjektet bør forsikre seg om at foreligger for det videre arbeidet. På samme måte kan det se ut til at det ikke er en felles trygghet og forståelse i hvordan konsekvenspedagogikk skal håndteres og utøves. Med bydelsrepresentantens bekymring som er referert ovenfor, er det grunn til å stille spørsmål ved om sikringen av en felles forankring i disse kjernebegrepene for prosjektet kunne ha vært bedre for Prosjekt OT Ulven.

5.2.3 Oppsummering

Ut fra tilgjengeliggjort dokumentasjon og intervjuer med informanter fremstår det at man opplever en raskere tilgang til rushhjelp og psykisk helsehjelp i forbindelse med prosjektet – på lavterskelnivå. Det er lavterskeltilbudet bydelene har styringsrett over, og derfor lavterskeltilbudet man har muligheten til å innlemme i prosjektet slik det er organisert.

Det kan virke som at organiseringen av lavterskeltilbudene innenfor rus og psykisk helsehjelp er noe ulikt organisert i de ulike bydelene, men på tross av dette har prosjektet klart å knytte til seg gode

samarbeidspartnere slik at elevene får god og riktig hjelp ved behov. Det har kommet frem i intervjuene at helse kanskje burde være en instans som ble invitert inn på et systemisk nivå, slik at man også her kan formalisere og forplikte et samarbeid til det beste for ungdommene i elevgruppa. Også innenfor dette resultatmålet viser funnene hvor viktig det er å gå opp de tidligere nevnte stiene / samarbeidsformene i prosjektet, slik at man får til en struktur og en rutine som bidrar til at ungdommene får hjelp uavhengig av hvilken bydel de tilhører. Det er ikke klart for oss om at de ulike bydelene i Oslo organiserer lavterskeltilbudet sitt på samme måte.

Målgruppen til OT Ulven er traumeutsatt ungdom, noe som innebærer at de i større eller mindre grad har opplevd en opphopning av negative opplevelser over tid, også kjent som traumer. For å imøtekomme elever med et traume i best mulig grad har ansatte på OT Ulven jobbet helhetlig med ungdommen for å styrke dem på flere arenaer i livene sine, men det er uklart i hvilken grad resten av laget rundt ungdommene har den samme felles forståelsen av hva det å arbeide traumeinformert innebærer. Det å sikre at alle som jobber på laget rundt ungdommene en felles forståelse av hvordan de som kloke voksne kan møte dem på en trygg og forutsigbar måte, vil bidra til å utvikle et trygt og godt skole- og oppvekstmiljø for disse ungdommene.

5.3 Styrket samarbeid med foresatte

I midtveisevalueringen kommer det frem at OT Ulven har valgt en pedagogisk plattform som skal bidra til at alle ansatte har et profesjonelt forhold til hvordan det jobbes og at arbeidet med ungdommene ikke blir følelsesstyrt. I arbeidet med eleven skal eleven selv være eier av avgjørelser som blir tatt, og ta aktive valg med tanke på sine handlinger. De logiske følgene av handlingene skal være kjent for eleven på forhånd. De ulike samarbeidspartnere og de foresatte skal være innforstått med hvordan det jobbes med den sosiale læringen, slik at alle sammen kan veilede de enkelte elevene på lik måte og mot samme mål. Samarbeid med foresatte er et sentralt punkt i prosjektet, og det har vært viktig med god kommunikasjon hele veien.

«Vi ser at det er en foreldregruppe som ikke ser viktigheten av skole, men foreldrene oppleves som medspillere. Det er ingen motforestillinger mellom skole og hjem.» (prosjekteier)

Med dette antydes at skolesystemet rundt elevene har lave forventninger til foreldregruppen. Dette beskrives som en fellesnevner for foreldregruppen, at de av ulike årsaker ikke har fått anledning til å bidra inn i elevenes skolegang, men at de nå gis en bedre anledning til å bidra inn med sine ressurser.

Fra forskrift til Opplæringslova § 20-1 kan vi lese at:

«Skolen skal sørge for samarbeid med heimen, jf. [Opplæringslova § 1-1](#) og [§ 13-3d](#). Foreldresamarbeid skal ha eleven i fokus og bidra til eleven sin faglige og sosiale utvikling. Eit godt foreldresamarbeid er ein viktig ressurs for skolen for å styrkje utviklinga av gode læringsmiljø og skape læringsresultat som mellom anna fører til at fleire fullførar vidaregåande opplæring.»

I prosjektet OT Ulven spiller minoritetsrådgiver fra IMDi en viktig rolle i skole-hjem-samarbeidet. Den primære oppgaven til minoritetsrådgiveren er å bidra til at ungdom som er utsatt for negativ sosial kontroll og æresrelatert vold får råd og veiledning i tråd med sine behov og rettigheter. Elevene som får tilbud om å være med i OT Ulven faller inn under denne målgruppen. Videre har minoritetsrådgiver en oppgave med å styrke samarbeid mellom skole og foresatte, og opplevelsen i prosjektet gjennom midtveisevalueringen har vært at samtaler med foresatte har fremmet en god relasjon med hjemmet og bidra til økt tillit fra foreldregruppen samt styrket foreldreinvolveringen. OT Ulven har styrket tilliten mellom de voksne og ungdommene, selv om perioden med Covid-19 har gjort det utfordrende å opprettholde kontinuitet og forutsigbarhet. Dette inntrykket forsterkes gjennom dokumentasjon av foreldrestemmen som er innhentet mot slutten av gjennomføringsfase 2 i prosjektet.

«Dette er arena det helt åpenbart er behov for. Sårbare familier og ungdom må jobbe mye mer sammen. Den helhetlige oppfølgingen på skole og etter skoletid trengte å styrke på det punktet.» (bydel)

Uttalelsen overfor synliggjør at OT Ulven kan bidra til å være en arena der denne sårbare gruppen disse elevene er en del av, kan få hjelp. I midtveisevalueringen kommer det frem hvordan minoritetsrådgiver har hatt samtaler med elever om bevisstgjøring rundt retten til å ta egne valg, i tillegg til å drive kompetanseheving av ansatte på skolen.

«Ungdommene vil veldig gjerne ikke at Ulven skal samtale med foreldre. Ønsker ikke at foreldre skal høre om negative ting de har gjort. Foreldre er ulike, noen er mer delaktig og engasjert i elevens liv enn andre. Ulikt i hvilken grad de ulike elevene har nyttiggjort seg av foreldreinvolvering. Det kan ha positiv effekt for eleven, men ikke der det er negativ relasjon mellom elever og foreldre.» (bydel)

Med dette gjenspeiles noen av utfordringene som skolen står i når det gjelder skole-hjem-samarbeid. Elevgruppen som er en del av OT Ulven, har mye negativ erfaring med dialogen mellom skole og hjem fra tidligere skoleopplevelser. Med bakgrunn i kulturelle forskjeller og ulike forventninger til hva både skole og hjem kan bidra for elevenes utvikling, er det nødvendig å etablere felles rammer for et konstruktivt samarbeid.

«Vi tenker at det har en stor effekt. Dette er ikke en ensartet gruppe – men i utgangspunktet har dette en stor effekt. Man må utnytte ressursene i hjemmet.» (bydel)

Samarbeid mellom skole og hjem kan ha svært positiv effekt på elevens læring og utvikling. Informanten fra bydelen synliggjør at selv om denne elev- og foreldregruppen ikke er en ensartet gruppe som helhet, har man likevel mye å vinne på å etablere et konstruktivt samarbeid. Man må gjerne finne andre måter å etablere kontakt og tillit på enn i de tradisjonelt ordinære samarbeidsformene mellom skole og hjem. I intervjuer med skolen, kommer det frem at etablering av et godt samarbeid med hjemmet kan være utfordrende:

«Jevnlig kontakt med de fleste foreldre. Fokus på gladmeldinger i starten. God kommunikasjon med foresatte. Mye sms, mye telefon og fysiske møter.» (prosjektleder)

Skole-hjem-relasjonen oppleves som skjør fra skolens side, og at etablering av tillit og en opplevelse av at skolen vil hjemmet og eleven vel, er viktigste prioritet i oppstarten.

«Barnevernet har et veldig tett samarbeid med hjemmet, ser at skolen har noe å gå på her. Vi opplever at skolen kanskje holder litt igjen her, at skolen kanskje er litt for forsiktig i dialog. Skolen virker i større grad enn barnevernet bekymret for å si for mye. Redd for at de skal si mer slik at det kan gå utover barna. Barnevernet er veldig opptatt av å jobbe gjennom foreldrene. Kanskje skolen i større grad tenker at man jobber gjennom elevene, at de er store nok til å gå utenom foreldre. Barnevernet er litt hardere på at foreldrene må få vite. Vanskelig for foreldre å ta tak og støtte oppunder hvis de ikke vet.» (bydel)

I intervjuer med barnevernet kan det se ut som at barneverntjenesten har en litt annen tilnærming til samarbeid med foreldregruppen. Samtidig kan barnevernet ha en lengre fartstid i relasjonen med foreldrene, og dermed ha en annen posisjon, alternativt kan inngangen eller tilnærmingen til samarbeidet være annerledes. Dette kan det være nyttig å utforske litt i den videre utviklingen for å ytterligere videreutvikle strategien for skole-hjem-samarbeidet. Når elevene på OT Ulven bare deltar gjennom ett skoleår, er det viktig å få etablert en tillitsfull og åpen relasjon på et så tidlig tidspunkt som mulig.

«Utvikler en ærlig dialog, trår litt varsomt i starten – er ærlige nå. I prosesser der man blir bortvist fra Ulven – altså om man gjør noe dumt, da er man av – så må man inn igjen til samtaler før man kan

man komme inn igjen på Ulven. Denne prosessen kan være utfordrende for foresatte å skjønne.»
(prosjektleder)

Med dette forstår vi at det er viktig også for skolen å utvikle en ærlig dialog, men at det er krevende å komme i posisjon. En utfordring skolen står i som også kan forkludre skole-hjem-samarbeidet, er ordningen med at elever blir satt på 'pause' eller 'av' prosjektet. I opprinnelig elevkontrakt kommer det tydelig frem at man gjennom å bryte nei-reglene, blir man tatt 'av' prosjektet og må søke seg inn igjen gjennom å be om en samtale ved skolen. Gjennom intervjuene kan det virke som at denne ordningen med å bli satt på 'pause' eller 'av', dersom man som elev har gjort noe dumt, ikke har den samme forståelsen hos foreldregruppen som hos skolen. Det fremgår av de dokumentene vi har fått tilgjengeliggjort i vår evaluering, at å være på 'pause' eller 'av', kan være en reaksjon på brudd på ordensreglementet (bortvisning) eller en som en del av metoden skolen benytter i sin konsekvenspedagogikk. OT Ulven har gjennom prosjektperioden utviklet en revidert elevkontrakt som skal gi både elever og foresatte et større grunnlag for å forstå en slik praksis. Den reviderte elevkontrakten med tilhørende dokumenter (som vi har fått innsyn i), gir ikke en utfyllende nok informasjon og forklaring av hva det å være 'av' prosjektet innebærer, og rutinene for denne informasjonen og orienteringen mellom skole og hjem har vi dermed ikke oversikt over. Vi kan derfor ikke konkludere med at det er manglende informasjon eller manglende dialog som i disse tilfellene bidrar til manglende felles forståelse mellom skole og hjem, men oppfordrer OT Ulven til å sikre informasjon og kommunikasjon rundt dette.

Når vi i intervjuene etterspør hvilken effekt foreldresamarbeidet har på elevens utvikling, får vi tilbakemeldinger om at:

«Skolen orienterer om at samarbeidet med foresatte er viktig i forhold til å ramme inn elevene, og ofte er det da mor. Det er derfor viktig å få mor på banen og eventuelt styrke mor i forhold til oppdragelse og ansvar for ungdommene. Vi har fått tydelig informasjon om at det oftere er mor som er samarbeidspartner enn far.» (prosjekteier)

I intervjuene har det kommet veldig tydelig fram at foreldrene spiller en stor rolle inn mot elevenes læring og utvikling. Samarbeidet er viktig når det gjelder å ramme inn elevenes oppfølging, og at det ofte er mødrene til elevene som kan spille en avgjørende rolle. Å styrke foresattes posisjon overfor elevene, og i disse tilfellene gjerne mor, kan utgjøre en stor forskjell:

«Det har større effekt å ringe mamma enn å ringe politiet. Kan bli hett når vi ringer mamma. Mamma har mest effekt. De voksne på Ulven kan bli fryst ut hvis man har snakket med mamma eller pappa. Ikke alltid forutsigbart hva som forårsaker slike reaksjoner.» (OT-Ulven)

«Politikontakt sa at jeg aldri kom til å endre meg – han tok feil. Men halvparten av alt som har vært er OT. Mor er viktig. Se mor gråte. I begynnelsen brydde jeg meg ikke om noen ting.» (elev)

Dette antyder at samspillet mellom de ulike aktørene som er involvert for å ivareta elevens opplæringssituasjon og utvikling er viktig, men det at de foresatte, og især mor, blir involvert, er viktig for å hjelpe eleven ut av uheldige atferdsmønstre.

Elevene i målgruppen for OT Ulven har alle vært involvert med politiet i større eller mindre grad. Det fremstår som at prosjektet har gode rutiner og strukturer for samarbeidet mellom politi og skole, men det er uklart hvordan dette samarbeidet involverer foresatte, ei heller om dette er et mål i seg selv. Samtidig er denne leveransen som omtales i dette kapittelet en del av et resultatmål som omhandler samarbeid skole-hjem, så det er naturlig å kommentere det som har kommet frem i intervjuene.

«En del av foreldrene er ikke superfan av politiet, kanskje det er lettere å snakke med lærerne? Vet ikke. Skolen sier at de har jevnlig kontakt med foreldrene. Det er positivt at kontakten er mellom skole og hjem heller enn mellom politi og hjem.» (ansatt i politiet)

Informanten fra politiet peker her på noe av utfordringene som kan oppstå når elevene blir involvert med politiet. Det kan virke som at systematikken rundt den helhetlige oppfølgingen rundt skole-hjem-politi ikke er utviklet godt nok. Det kan være hensiktsmessig å løfte også dette punktet opp til diskusjon i det videre arbeidet for i større grad å kunne spille på lag til det beste for elevene.

«Noen elever ønsker å ha en oppfølging fra politiet uten at det er en straff eller pålegg, de ønsker en ungdomsoppfølging med strenge beskjeder og rammer. Det kan hjelpe ungdommene å holde seg innenfor lover og regler. Da kan de bruke dette som unnskyldning – vi bidrar nesten med en utvidet foreldrerolle. En del av ungdommene har ikke noe oppfølging hjemmefra.» (ansatt i politiet)

Med dette forstår vi at ansatte i politiet som er involvert i OT Ulven kan spille en viktig rolle inn i det helhetlige oppfølgingsbildet for elevene. Kanskje kan en utvidet organisering og metodikk i samarbeidet rundt den helhetlige oppfølgingen bidra slik at alle på laget rundt eleven kan dra i samme retning.

«Tilbakemeldingen fra foreldre er veldig positive. Foreldre har opplevd at de har blitt godt fulgt opp.» (prosjekteier)

Foreldre og foresatte har ikke vært intervjuet for evalueringen, men dette utsagnet oppsummerer at prosjekt OT Ulven vektlegger en tett dialog med foreldre og foresatte, og at inntrykket er at foresatte opplever god oppfølging. Prosjektets innhenting av brukerstemmen gjennom gjennomføringsfase 2 dokumenterer den samme tilbakemeldingen som prosjekteier her viser til. At tilbakemeldingene derfra er positive, bekrefter også at tilnærmingen til skole-hjem-samarbeidet fungerer godt, selv om det også her er rom for videre utvikling.

5.3.1 En organisering og metodikk for samarbeid mellom skole, bydel og politi for systematisk og helhetlig oppfølging av ungdom i målgruppa

Elevene har et stort behov for oppfølging, også når det kommer til foreldrerollen. I det foregående kapittelet utforsket vi deler av skole-hjem-samarbeidet, men her ser vi nærmere på organisering og metodikk. Systematikken i skole-hjem-samarbeidet er ikke beskrevet i de dokumentene vi har hatt innsyn i, men viktigheten av arbeidet er omtalt:

«Vi vet lite om systematikken. Det er et stort forbedringspotensial – som vi jobber med å forbedre nå. Hvordan skal vi gjøre dette videre fremover – hvem skal ta ansvar for dette?» (bydel)

Som nevnt i tidligere kapitler kommer det tydelig frem i intervjuene at samarbeid mellom skole, bydel og politi for og systematisk og helhetlig oppfølging av ungdommene i målgruppen er et viktig element i veien mot måloppnåelse. Når vi ser denne leveransen i lys av dette resultatmålet, kommer det frem at det er noe usikkerhet i hvordan prosjektet jobber systematisk med å forbedre samarbeidet og dialogen mellom de ulike aktørene og elevenes foresatte. Det trenger ikke medføre at dette er et problem, men her kan det være uførløste synergier å hente for videreutvikling av OT Ulven.

«Det er en bruddvis kommunikasjon og dialog - ikke en strukturert måte å orientere foreldrene på. Når noe skjer, kontakter man foresatte. Foreldrene kan oppleve at skolen bare tar kontakt ved negative hendelser.» (bydel)

Dette fremhever nødvendigheten og betydningen av å utarbeide rutiner for etablering av et konstruktivt samarbeid, og informant fra bydel fremhever at:

«Nye rutiner er ønsket; ukentlig oppfølging og informasjon om faglig og sosial utvikling – men det er ikke nødvendig å svare på for foresatte. Foreldre har også vært med på lagmøtene når ungdommene tillater det, da får de jevnlig møtepunkter. Ønske om få til informasjonsmøter fire ganger i året for foresatte.» (bydel)

I enkelte av intervjuene har det kommet frem ønsker om å systematisere dialogen. En del informasjon kan sendes ut uten at foresatte trenger å gi tilbakemelding. Oppsummert har det i evalueringen ikke kommet frem en ensartet forståelse av hvordan kommunikasjonen mellom skole og hjem skal være. Men det har kommet frem mange eksempler som underbygger viktigheten av god dialog.

5.3.2 Oppsummering

Ut fra tilgjengeliggjort dokumentasjon og intervjuer med informanter er det ingen tvil om at man opplever et styrket samarbeid med foresatte, selv om man ikke får et like godt samarbeid med alle. Opplevelsen i prosjektet gjennom midtveisevalueringen har vært at samtaler med foresatte har fremmet en god relasjon med hjemmet og bidra til økt tillit fra foreldregruppen samt styrket foreldreinvolveringen, dette er den samme opplevelsen man sitter igjen med etter arbeidet med den eksterne evalueringen.

Samtidig er det punkter til videreutvikling under dette resultatmålet. I intervjuene kom det tydelig frem at OT Ulven er en viktig arena for utvikling av samarbeid mellom sårbare familier, ungdommene deres og systemet rundt for nettopp å kunne ivareta den helhetlige oppfølgingen disse ungdommene og familiene deres har behov for. Når elevgruppen som er en del av OT Ulven har mye negativ erfaring med skole-hjem-dialog fra tidligere, og med bakgrunn i kulturelle forskjeller og ulike forventninger til hva både skole og hjem kan bidra for elevenes utvikling, er det nødvendig å etablere eller videreutvikle felles rammer for et konstruktivt samarbeid. I intervjuene kommer det frem at det er noe usikkerhet i hvordan prosjektet jobber systematisk med å forbedre samarbeidet og dialogen mellom de ulike aktørene og elevenes foresatte, som kan indikere at det er ytterligere synergieffekter å hente ut fra dette resultatmålet.

5.4 Flere i elevgruppa får et faglig grunnlag til å fullføre Vg1 på kort sikt og videregående opplæring på lengre sikt

En av hovedleveransene til OT Ulven er at flere elever skal velge vekk kriminalitet og påbegynne videregående opplæring, arbeid eller annen positiv, meningsfull aktivitet. I de foregående kapitler er behovet for hjelp til utfordringer innenfor rus og psykiatri omtalt, da de fleste elevene har utfordringer innenfor dette feltet. Elevene må få på plass det grunnleggende før de kan bidra inn i sin egen læringsprosess. Midtveisevalueringen viser til at flere av ungdommene etter første gjennomføringsår, ikke er mottakelige for utdanning fordi det er traumer, rus eller andre vanskeligheter som kommer i veien for å gå på skole. Den pedagogiske plattformen hos OT Ulven bidrar til at elevene ikke møter en tilfeldig pedagogikk i et tilfeldig klasserom, men at alle har en felles retning og ramme rundt undervisningen slik at elevene blir i stand til å motta læring og dermed vil utvikle det faglige grunnlaget de trenger for å komme videre i sitt utdanningsløp.

5.4.1 Opplæring, dagaktivitet og fritidstilbud som bygger på ungdommens individuelle plan

Noe av innholdet i denne leveransen diskuteres også i et tidligere kapittel, og mange av elementene som kommer frem i det kapittelet er også gjeldende under dette resultatmålet. Dette resultatmålet likevel mer rettet mot det skolefaglige opplæringstilbudet rundt elevene. Fra styringsdokumentene kan vi lese at det er gjennomgående for elevene på OT Ulven at de har en skolebakgrunn preget av manglende kontinuitet i opplæringen grunnet omfattende fravær av ulike årsaker. Videre viser over halvparten av elevene store mangelfulle norskspråklige ferdigheter, delvis grunnet lange perioder i utlandet. En andel av disse elevene antas å ha spesifikke språkvansker og har omfattende behov for spesialundervisning. Dette behovet er ikke alltid utredet fra elevenes tidligere skolegang, og det ble understreket at:

«Elevene er veldig ulike og har hatt ulik faglig utvikling, men får en type oppfølging som de aldri har fått før. Mange har store språkvansker som kan minne om læreversker.» (Prosjektleder)

Med dette forstår vi at elevene på OT Ulven i større grad enn ved tidligere skolegang blir sett, møtt og forstått på sine forutsetninger. En del av elevenes uhensiktsmessige atferdsmønstre kan være tillært for å dekke over språkvansker eller andre læreversker, noe som gjerne ikke har blitt avdekket før de får den tette oppfølgingen OT Ulven har anledning til å gi, som av elevinformanten ble fremhevet slik:

«Matte er det samme – mye de samme fagene. Men det er bedre, fordi man får mer hjelp. Før satt jeg der og lærte ikke noe, nå får man hjelp. Altså, fagene er like, men bedre hjelp.» (elevstemme)

Eleven uttrykker her en opplevelse av å bli sett og møtt på de faglige utfordringene i klasserommet, og på denne måten oppleve mestring og utvikle tro på egne ferdigheter. I intervjuene har den faglige utviklingen til elevene ikke fått mye oppmerksomhet fra informantene, selv om spørsmålet har blitt stilt alle. Det fremkommer allikevel at:

«Noen er ganske faglig sterke. Faktisk faglig sterke. Skolen blir av og til overrasket. Andre har faglige hull.» (OT-Ulven)

Dette antyder at det gjerne ikke er de faglige forutsetningene hos elevene som har vært hovedutfordringene i elevenes mangelfulle skolesituasjon, men det er den sosiale opplærings situasjonen som har vært den største utfordringen for denne elevgruppen. Allikevel uttrykkes det at:

«Det er en positiv utvikling faglig sett.» (bydel)

En av prosjekteierne uttalte også at den faglige utviklingen til elevene er viktig, men til syvende og sist, kanskje ikke den aller viktigste for denne elevgruppens opplæring:

«Det henger sammen – det er litt overlapping. Det er viktig med den faglige kompetansen, men det er den sosiale kompetansen – det at du faktisk må møte opp, du kan ikke utebli, du kan ikke gå før jobben er slutt - det er ofte de sosiale rammene rundt arbeidslivet som disse ungdommene mangler fra før.» (prosjekteier)

Med dette forstår vi at prosjektet har hatt fokus på at den sosiale læringen er vel så viktig som den faglige. At det å bli møtt med forventninger og veiledning på det sosialpedagogiske, og flinke pedagoger som står klar med en opplæringsplan som bygger på elevens faglige forutsetninger, da er det mye som er tilrettelagt for eleven kan velge en bedre sti for seg selv:

«Eleven har gått fra å ha masse fravær til å nå kunne ha en lærlingekontrakt. Denne eleven har aldri gått på skole – nå har han vært der uten fravær.» (bydel)

Dette viser at prosjektet har klart å oppnå mye for enkeltelever. Dette synliggjør også hvordan prosjektet har bidratt til at enkeltelever endrer egne verdivalg og egne aktiviteter. Prosjekteier fremhever at flere elever får plass i lærebedrift eller annet utdanningsløp:

«Vi ser at elevene i stor grad klarer å få en utdanning eller en del av utdanning på plass. Vi klarer å få flere av dem inn i en lærebedrift eller inn i et løp for å få fagbrev eller deler av et fagbrev. Eller begynne på et løp inn mot ordinær videregående utdanning. I forhold til denne målgruppen har vi høy grad av måloppnåelse når det gjelder å få dem inn i et bedre løp enn før.» (prosjekteier)

Slik synliggjøres at opplæringen på OT Ulven gir resultater. Opplæringstilbudet elevene får, er da individuelt tilpasset hver enkelt elev, og målene som blir satt for opplæringen settes sammen med eleven i elevens individuelle plan. Oppfølgingen rundt denne planen blir da avgjørende for resultatene.

Fra styringsdokumentene til prosjektet kan vi lese at:

«Ungdommen selv viser til helt konkrete behov for et utvidet skoletilbud. De peker på elementer som det å føle mestring, få anerkjennelse og bli sett. De ønsker seg hjelp med spennende aktiviteter, også på fritiden. Ungdommen har behov knyttet til økonomi og ønsker seg et skoletilbud som kan hjelpe dem med deltidsjobb, sommerjobb, arbeidspraksis og muligheter for lønnet aktivitet».
(styringsdokument gjennomføringsfase 2 fra OT Ulven s. 2)

Dette elementet omhandler behovet for å tilrettelegge omgivelsene rundt ungdommene slik at ungdommene selv opplever at de har et reelt handlingsalternativ til det negative sosiale handlingsmønsteret de har med seg fra tidligere opplærings-, dagaktivitets- og fritidstilbud. Denne bakgrunnskunnskapen har videre bidratt til å utvikle interessentoversikt og kommunikasjonsstrategien for prosjektet, slik at ungdommene som er med på prosjekt OT Ulven opplever å se muligheter, føler mestring, og at den enkelte elev i større grad tar aktivt ansvar for sitt eget liv med bevisste valg om egen fremtid:

«Man trenger ikke mye å gjøre – trenger noe å gjøre – i friminuttene – være i aktivitet. Mindre kjedelig, mer motivasjon.» (elev)

Ved aktivt å kartlegge den enkelte elevs behov og forutsetninger i oppstarten av opplæringsåret, utvikles individuelle planer for den enkelte deltaker. Den individuelle planen er en systematisk oppfølging av den enkelte elev som lages i samarbeid mellom eleven selv, bydelskoordinator og miljøarbeider på skolen. Det er en uttalt forventning at hele laget som arbeider rundt ungdommen tar utgangspunkt i elevens individuelle plan i sitt oppfølgingsarbeid, og planen revideres i forbindelse med resultatoppfølging fire ganger i året. Da får eleven anledning til å justere sine egne mål og forventninger og kan evaluere hvordan egen utvikling har vært både faglig og sosialt.

I midtveiseevalueringen av prosjekt OT Ulven ble viktigheten av den individuelle planen trukket frem. I den individuelle planen settes både faglige og sosiale mål, og fra den første evalueringen var det er erfaring av at de individuelle planene ofte måtte hentes frem for å minne ungdommene på planene de selv hadde lagt. Erfaringene viste også at for å skape motivasjon blant elevene for aktivitetene de skal være med på er det viktig at ungdommene selv i større grad eier sin egen plan. Det fremkom i midtveiseevalueringen at ingen av elevene som deltok i gjennomføringsfase 1 hadde innarbeidet gode nok læringsstrategier til å fungere optimalt i læringssituasjoner, og derfor ble det vesentlig med relevant og tett oppfølging ut fra de målene som er satt i individuell plan.

I det første gjennomføringsåret av prosjektet var det utfordrende å få til leveransen knyttet til dagaktiviteter og fritidsaktiviteter grunnet Covid-19. I intervjuene med nøkkelpersoner som har jobbet tett på elevene gjennom begge gjennomføringsperiodene, kommer det frem at begrensningene som delvis og full nedstengning medførte, begrenset miljøterapeutenes arbeid med individuell plan for elevene. Disse begrensningene gjorde seg gjeldende både for fritidstilbudet til ungdommer i målgruppen, men også i forbindelse med praksisplasser og utplassering i bedrift. Tilgang til arenaer med mulighet for opplevd mestring og fremtidstro er svært viktig for denne elevgruppen, og mangel på dette har i de periodene dette har vært tilfelle, skapt utfordringer for elevens måloppnåelse ut fra individuell plan. Alle elevene som har begynt på OT Ulven har gått inn i prosjektet med et mål om endring.

Skolen, miljøterapeutene og bydelskoordinator har hatt tett oppfølging med elevene hvor individuell plan har fått større oppmerksomhet gjennom prosjektperioden. I intervjuer kommer det frem at det i starten var større fokus på mål i individuell plan for den enkelte elev, men dette har endret innhold noe gjennom prosjektet.

«Noen har endret seg veldig, ser det på oppmøtet, hører det på hva de sier – ser det på handlinger at de jobber hardt for å nå sine mål.» (bydel)

Der elevene ser at de gjerne ikke når målene sine, har man arbeidet med å endre innholdet i oppfølgingen slik at elevene får ny motivasjon for å holde ut. Det kan virke som at oppfølgingsarbeidet med individuell plan har justert seg fra å finne mål til å finne strategier for å holde ut, slik at elevene opplever å oppnå målet de har satt seg. I forbindelse med den eksterne evalueringen ble det gjennomført intervju for å få frem elevstemmen i gjennomføringsperiode to. Her kom det frem at oppfølgingen på OT Ulven i mye større grad enn tidligere opplevd oppfølging bidro til personlig utvikling og vekst. Ved spørsmål om hva det er med OT Ulven som har bidratt til at eleven ønsker å ta andre valg enn før, er tilbakemeldingen konkret:

«Boka. Boka hjelper meg.» (elev)

Boka, kortnavnet til elevboken som utgjør elevens individuelle plan, ble umiddelbart trukket frem som den aller største forskjellen.

Videre i samtalen ble det satt ord på at elevene i prosjektet alle har mottatt oppfølging fra ulike instanser før de begynte på OT Ulven, men ved den systematiske oppfølgingen som finner sted rundt individuell plan, har prosjektet tilsynelatende funnet en nøkkel til å hjelpe elevene å forstå *hvordan* den ønskede endringen skal foregå. Altså ikke bare at eleven får støtte til at de ønsker å endre seg, men konkret veiledning og støtte på *hvordan*:

«Jeg hadde alltid lyst til å endre meg, men visste ikke hvordan. Følte det var mer midler hos OT Ulven, miljøarbeider tok meg vekk fra fritid. Ikke henge med de samme gale folka som før, riktige folk rundt deg er viktig.» (elev)

Det fremgår av intervjuene at den konkrete beskrivelsen av elevens mål og hva som må til for å oppnå dette i individuell plan, i stor grad bidrar til å synliggjøre krav og forventninger elevene trenger å møte for å nå de målene de har satt seg, både for eleven og for omgivelsene / laget rundt. På bakgrunn av elevenes bakgrunn, erfaringer og forutsetninger blir oppfølgingen og støtten de opplever fra laget rundt som er tettest på eleven en uvurderlig krykke i arbeidet med å endre eget handlingsmønster. I den interne innhentingen av brukerstemmen fra gjennomføringsperiode 2, kommer den samme erfaringen tydelig frem fra samtlige elevstemmer, at en god og tett oppfølging fra laget rundt eleven har utgjort en stor forskjell i positiv forstand for den enkelte elev.

«For noen av elevene har utviklingen gått en veldig positiv vei. En del av dem hadde ikke klart seg like bra som nå hvis det ikke hadde vært for OT Ulven» (ansatt i politiet)

Flere av informantene beskriver ungdommer som på grunn av OT Ulven nå klarer å snu egen utvikling i en positiv retning, og informanten i politiet beskriver her en faktisk nedgang i kriminalitet for en del av elevene.

5.4.2 En pedagogisk tilnærming til ungdommens sosiale læring og utvikling som er felles for hele laget til eleven

Den pedagogiske tilnærmingen til elevenes sosiale læring og utvikling henger tett sammen med utviklingen av faglig grunnlag. Når elevene starter på OT Ulven forplikter de seg til en opplæringssituasjon via den tidligere omtalte elevkontrakten. Den opprinnelige elevkontrakten inneholdt samtykke til samarbeid og oppfølging fra bydelen, men underveis i prosjektet har det også blitt utviklet en egen samtykkeerklæring som vedlegg til revidert elevkontrakt. Behovet for samhandling mellom de ulike tjenestene til det beste for elevene er stort, og gjennom prosjektet har man erfart at det var nødvendig å utvikle en separat samtykkeerklæring. På denne måten vil elever som starter på OT Ulven måtte signere en samtykkeerklæring som gir de ulike tjenestene mulighet til å samhandle tilstrekkelig til det beste for elevens utvikling. Samtykkeerklæringen har et formål om å lette samhandling og kommunikasjon mellom de ulike hjelpeinstansene rundt elevene, noe som også omtales andre steder i denne rapporten.

«Det er skrevet en samtykkeerklæring i starten av året, gjør det lettere å samhandle og kommunisere. Taushetsplikt kan gjøre det vanskelig, men med en slik avtale er det enklere. OT-eleven må signere på helhetlig oppfølging som er vanskelig å gi uten at man snakker sammen. Ofte kontakt med andre instanser.» (bydel)

Representanten for bydelen indikerer her at det kan være andre sider ved samtykket i opprinnelig elevkontrakt som kan være utfordrende. Samhandlingen og samarbeidet mellom de ulike tjenestene som utgjør tilbudet eleven har behov for, krever en form for samtykke til informasjonsutveksling fra eleven selv. Prosjektet har utviklet en ny samtykkeerklæring som har blitt forelagt Norconsult. Selv om den inneholder mer informasjon enn opprinnelig elevkontrakt, fremstår den upresis med tanke på hva slags informasjon og personopplysninger som skal deles med hvem og med hvilket formål. Her er det grunn til å stille spørsmål ved det juridiske aspektet ved denne erklæringen, og i intervjuene har det også blitt stilt spørsmål rundt elevenes rettsvern:

«Ungdommene må også bindes til masten for at hjelpeapparatet skal kunne samarbeide. Når de da sier ja til det – så brukes den åpningen av politiet. Mister de en del rettsvern med den praksisen som brukes per i dag? Dette må forbedres. Jeg skjønner at elevene kan reagere, det er heftig å signere et slikt samtykkeskjema. Hvor samtykkekompetent er denne gruppen? Taushetserklæringer trenger ikke være til hinder for samarbeid.» (prosjekteier)

Representanten for prosjekteier deler altså synet på denne problemstillingen. Det er uklart for Norconsult hva som informantene her mener med at en åpning brukes av politiet, men vi ser av forelagt dokumentasjon, at det ikke er samsvar mellom formuleringene i verken opprinnelig eller revidert elevkontrakt eller i metodeheftet når det gjelder håndtering av kriminelle handlinger elevene begår på egen fritid. Det vil være viktig for prosjektets del å få klarhet i at alle samtykkeerklæringer eller tilsvarende dokumenter som omhandler elevens rett til opplæring følger lovens krav, og at man ikke utvider lovverket rundt taushetsbelagte personopplysninger.

I intervju med elevstemmen kommer det også frem at elevene ikke nødvendigvis fullt ut er samtykkekompetent i inntaksprosessen, og en elev uttrykker det slik:

«Mange møter om å få meg inn. Om jeg hadde gått selv uten mor – ikke forstått selv – ikke forstått noe alene. Kom med mamma, forstod ikke alt. Mamma forklarte litt.» (elevstemme)

Dette er det viktig å ta høyde for slik at elevene er klar over hva de forplikter seg til. Hensikten med å ha disse samtykkene i elevkontrakt eller i en separat samtykkeerklæring er god; prosjektet ønsker best mulig tilrettelegging for at flest mulig av elevene skal få de forutsetningene de har behov for både faglig og sosialt for å nå sitt opplæringsmål.

Målsettingen med prosjektet er å tilby elevene en vei videre til en oppnådd kompetanse i en yrkesfaglig opplæringsmodell, og flere av elevene på OT Ulven vil allerede ha brukt ett eller flere år av sin rett til videregående opplæring ved avslutning av opplæringsåret på OT Ulven. Det kan være flere årsaker til dette, noen av elevene må avbryte opplæringen fordi de skal inn til soning på grunn av gjentatt kriminalitet, andre har mangelfull skolebakgrunn som gjør at de ikke kommer i mål på antatt normert tid. Det er kun en delmengde av elevene på Ulven som fyller vilkårene for utvidet rett etter Opplæringslovas bestemmelser, og det kan derfor bli nødvendig med en type ulovfestet rett for noen av elevene slik at også de kan få fullført sitt planlagte løp. Denne problematikken blir omtalt i styringsdokumentene, og gir flere gode grunner til at man bør kunne utvide retten etter individuell vurdering for elevene på OT Ulven slik at man tilrettelegger for at den positive utviklingen hos elevene kan fortsette slik at de finner en vei ut av kriminaliteten.

5.4.3 En rutine for kartlegging av elevenes behov for faglig tilrettelegging

I gjennomføringsfase 2 ble denne leveransen lagt til etter erfaringene fra oppstarten til prosjektet. Allerede i midtveisevalueringen oppdaget man behovet for faglig kartlegging og faglig tilrettelegging, samt behovet for å koble PP-tjenesten sterkere til OT Ulven. For at skolen skal være i stand til å være en faglig mestringsarena for elever som tidligere har lidd mange skolefaglige nederlag, er skolen avhengig av et tett samarbeid med PPT. PPT blir dermed en viktig premissleverandør for prosjektet og bør kobles på i oppstarten av skoleåret. I midtveisevalueringen er det skissert en samarbeidsform mellom skole og PPT som kan bidra til en bedre kartlegging og tilrettelegging, men det er ikke avdekket om dette fungerer etter intensjonen gjennom intervjuene i gjennomføringsfase 2. PPT har heller ikke vært representert blant informantene.

5.4.4 Oppsummering

Ut fra tilgjengeliggjort dokumentasjon og intervjuer med informanter oppleves det også under dette resultatmålet at OT Ulven bidrar med positive resultater på elevenes vegne. En av hovedleveransene til OT Ulven er at flere skal velge vekk kriminalitet og påbegynne videregående opplæring, arbeid eller annen positiv, meningsfull aktivitet. For å klare dette målet trenger elevene å ha et faglig grunnlag for å kunne fullføre VG1, og aller helst fullføre sin videregående opplæring. Elevgruppen på OT Ulven har som gruppe faglige hull, flere har språkvansker og lange perioder uten skolegang, men det er likevel en elevgruppe som med grundig kartlegging, god faglig og sosial tilrettelegging, likevel kan ha gode forutsetninger for å lykkes med et utdanningsløp. Det har ikke fremkommet i intervjuene at det er utfordringer med den faglige tilretteleggingen, men en av leveransene under dette punktet som omhandler en pedagogisk tilnærming til ungdommens sosiale læring og utvikling som er felles for hele laget, her er det nok noen uklarheter som bør gås opp på ny for å få en felles forståelse for hva som er til elevens beste.

«Prosjektet handler mest om den sosialfaglig kompetanse.» (Prosjektleder)

Slik oppsummeres det at det er den sosiale kompetansen elevene har størst behov for hjelp til. Da er det ekstra viktig at de ulike aktørene i prosjektet enes om hvordan elevens sosiale handlinger i og utenfor skolen skal og bør håndteres. Er det slik i dag? Dette kan være et punkt til videre utvikling for prosjektet. For å ivareta elevenes tilretteleggings- og oppfølgingsbehov stilles et større krav til samarbeid og samhandling mellom ulike instanser enn i en normalskole-situasjon. Dette stiller høye krav til hvordan prosjektet håndterer personopplysninger og hvem som skal ha tilgang til hvilke opplysninger. Personopplysningsloven refereres ikke i styringsdokumentene for prosjekt OT Ulven. Vi vurderer at den kan bidra til å belyse noen av utfordringene som informantene løftet frem i intervjuene. Personopplysningsloven inneholder både rettigheter og plikter som bygger på noen grunnleggende prinsipper (https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2018-06-15-38/KAPITTEL_gdpr-2#gdpr/a5). Alle som behandler personopplysninger må opptre i samsvar med disse prinsippene.

Prinsippene gir på ulike måter uttrykk for at behandling av personopplysninger skal skje på en måte som i størst mulig grad sikrer forutsigbarhet og forholdsmessighet for enkeltmennesket. Behandlingen av personopplysninger skal være lovlig, rettferdig og gjennomsiktig, personopplysningene skal kun behandles for spesifikke, uttrykkelige, angitte og legitime formål. Det betyr at ethvert formål med behandling av personopplysninger skal identifiseres og beskrives presist. Alle formål skal være forklart på en måte som gjør at alle berørte har samme forståelse av hva personopplysningene skal brukes til. At formålet skal være legitimt innebærer at det i tillegg til å ha et rettslig grunnlag også skal være i samsvar med øvrige etiske og rettslige samfunnsnormer. Personopplysninger kan ikke gjenbrukes til formål som er uforenelig med det opprinnelige formålet.

5.5 Flere samarbeidsavtaler mellom skolen og bedrifter om praksisplasser og opplæringskontrakter til elevene

For at OT Ulven skal være i stand til å tilby elevene et opplæringsløp som er tilpasset elevenes forutsetninger og samtidig bidrar til at de kan tilegne seg et fagbrev eller deler av et fagbrev, er skolen og prosjektet avhengig av gode samarbeidspartnere gjennom bedrifter som er positive til å ta imot elever i praksisrettet yrkesopplæring. På OT Ulven påbegynner elevene et Vg1-tilbud som tar sikte på en lærekontrakt eller opplæringskontrakt i bedrift, og skolen jobber kontinuerlig med å pleie kontakten med praksis- / lærebedrifter og opplæringskontor for å kunne tilby elevene kompetansegivende, yrkesfaglig opplæring:

«Samarbeidet mellom skole og bedrift fungerer godt. Noen samarbeid kan strande på at bedrifter ikke har kapasitet. Ønskelig å strekke seg når strekke seg så langt vi kan. Romslig budsjett i prosjekt. Gode muligheter per i dag, men det vil ikke være bærekraftig i det lange løp. Det må jobbes systemisk rundt slik at ikke ressurstilgang blir et hinder.» (prosjektleder)

Med dette synliggjøres en problemstilling som potensielt vil dukke opp når prosjektet går over til drift. Det er avgjørende for prosjektet at de har tilstrekkelig med alternative opplæringsarenaer i form av praksisplasser, men for bedrifter kan dette også være en belastning som krever ekstra ressurser. Disse ressursene har ikke nødvendigvis bedriftene fra før, og trenger tilførsel av ressurser i en eller annen form. Bydelens informant fremhevet et behov for å forberede bedriftene på hva det vil si å ha disse elevene i praksis hos seg:

«Viktig at arbeidsgivere vet hva de går inn på. Ungdommene kan bli en belastning dersom de ikke kommer seg på jobb.» (bydel)

Med dette forstår vi at skolen og prosjektet er klar over at det kan være utfordrende å ta inn elever fra OT Ulven, og at god kommunikasjon med bedriftene er en viktig nøkkel her. Midtveiseevalueringen fra første gjennomføringsår viser til at OT Ulven har kontakt med gode, rause bedrifter, noe som er avgjørende for målgruppen. Samarbeidet med opplæringskontorene oppleves også positivt, men noen av de formalitetene nevnt innledningsvis i dette kapittelet er med på å gjøre det alternative opplæringsløpet litt utfordrende.

Leveransen knyttet til opplæring i bedrift er helt sentral i opplæringstilbudet OT Ulven. Dette er en leveranse som henger tett sammen med det overordnede målet til prosjektet; at flere ungdommer velger vekk kriminalitet og påbegynner videregående opplæring, arbeid eller annen meningsfull aktivitet:

«Praksis gjør at ungdommene ser at det er muligheter. Man ser muligheter. Mange har hatt sommerjobb – det i seg selv er ikke noe nytt. Det å kunne få fagbrev for eksempel, for en elev som ikke gjør det bra – men bedriften ønsker likevel å jakte på diamanten i eleven. Men eleven må ønske det selv.» (bydel)

Med dette synliggjøres hvordan praksisplasser kan få elevene til å finne motivasjon i å ta en utdanning, og få et fagbrev. Mestringsarenaen som en praksisplass kan utgjøre, betyr mye for elevene. En forutsetning for dette er at eleven må ønske det selv, og at bedriften må ha et elevsyn og et menneskesyn som gjør at også de ønsker å stå i en potensielt vanskelig situasjon, mens eleven ennå jobber med å finne sin egen motivasjon:

«Elevene snakker mye om praksis – hva blir den til? De er veldig opptatt av å få en praksis. Praksisen kan kanskje bli noe mer, lære kandidat og lære plass. Den har en ekstrem effekt på motivasjon – elever som ikke fungerer så godt på skole, men fungerer godt i praksis. Effekten er alfa og omega – smitteeffekten er god. Positivt effektiv! Ser at andre får det til; kan han, kan jeg! Skaper et håp eller et ønske.» (OT-Ulven)

Aktørene rundt elevene ser at praksis har en positiv effekt på denne elevgruppen:

«Flere av ungdommene er mer praktisk anrettet enn teoretisk. Kanskje de ikke gjør det så bra i timene på skolen, men de gjør det veldig bra i praksis. Skolen er ikke nødvendigvis tilpasset alle elevene. Skolen har flere praksisplasser, skolen er flink til å finne nye ved behov. Det er veldig positivt.» (ansatt i politiet)

Informanten fra Politiet uttrykker at man ser at skolen gjør en svært god jobb med å finne gode praksisplasser for elevene, slik at de får mulighetene til å mestre. Dette bekreftes av bydel som fremhever at:

«Praksis har vært viktig. Elevene får livsviktig erfaring med tanke på samfunnets forventninger i arbeidslivet – det danner grunnlag for videre oppfølging. En ungdom synes en oppgave er kjedelig, ønsker ikke å gjøre det som lederen i bedriften har instruert – da har man noe å arbeide videre med. Igjen en balanse mellom ønske og behov.» (bydel)

Dette beskriver noe av kjernen i læringsprosessen i praksis. Det å øve på å utvikle balansepunktet mellom ønske og behov er nødvendig, men vanskelig læring, og for denne elevgruppen er gjerne praksis den beste arenaen å trene på:

«Man er heldig ved at man har en del bedrifter med stort samfunnsansvar som er villig til å ta inn ungdom som har vansker. Bedriftene viser høy grad av tålmodighet ved elevens grad av mestring i en arbeidssituasjon. Denne elevgruppen fra OT Ulven har en lang vei å gå før de er salgbare for et arbeidsliv. Det er viktig for oss å ikke pushe dem for raskt ut i en bedrift, men gjøre dem beredt, på en måte – ta oss god tid for å forberede dem til hva et arbeidsliv vil møte dem med.» (prosjekteier)

Med dette fremheves at prosjektet er avhengig av gode bedrifter som er tålmodige med elevenes progresjon, og at i denne prosessen er det viktig å bruke god tid. Et sentralt mål for OT Ulven er å få elevene ut i bedrift og i jobb:

«Og flere av de ungdommene har jo klart å komme over i lærekontrakt i bedrift. Flere har om ikke fullt lønnet arbeid, noe deltakelse i arbeidsmarkedet og kan tjene deler av livsopphold gjennom en jobb.» (prosjekteier)

Gjennom intervjuene har det kommet fram bare positive sider med det etablerte samarbeidet mellom skole og bedrift, men det kan være utfordrende at det skal stå klart et tilbud som passer eleven når eleven er klar for det. Det fremstår som et samarbeid som krever mye «goodwill» fra bedriftens side, og et utrettelig pågangsmot og ønske om at elevene skal bli motivert og lykkes fra skolens side. Informanten fra politiet uttrykker at:

«De klarer å gi ungdommene en mestringsfølelse. Positiv feedback og si at de har troa på dem selv om det av og til går i nedoverbakke. Klarer å finne noe som interesserer dem. Er du interessert i noe, kan du bli god – det kan gi en mestringsfølelse. Dette er de gode på.» (ansatt i politiet)

Med dette forstår vi hvordan skolen aktivt arbeider for å hjelpe elevene å finne troen på seg selv, hvordan skolen hjelper elevene med å finne noe som interesserer dem og på den måten bygge opp en motivasjon som også bidrar til at elevene tør å prøve ut nye områder og nye praksisplasser. Skolen setter også pris på godt samarbeid med bedrifter, og understreker at:

«Vi har møtt mange velvillige bedrifter i år. Mange bedrifter ønsker å ta et samfunnsansvar. Det er vanskelig å fordele kostnad for opplæring i bedrift. Hvem sitt ansvar er dette? NAV? Forskjell på NAV-kontorene i ulike bydeler. Noen sier ja, andre sier nei.» (OT-Ulven)

Skolen har samarbeid med mange bedrifter, men her er det en utfordring med ressurstilgang også for velvillige bedrifter. Det er utfordrende for prosjektet når dette medfører en usikkerhet, spesielt når det er så

viktig for elevene å føle på mestring og gode medspillere når de har bestemt seg for å prøve å ta positive valg for sin egen fremtid.

5.5.1 Relasjoner i møte med elev, og håndtering av uønsket elevatferd

I styringsdokumentene omtales arbeidet med den pedagogiske tilnærmingen til elevene som er med i OT Ulven. OT Ulven skal utvikle elevens helhetlige kompetanse både faglig og sosialt, og det å skape et trygt læringsmiljø er viktig for å få økt læring. Formålet med OT Ulven er å gjøre elevene klare til å starte sin vei til å fullføre og bestå videregående opplæring. Midtveisevalueringsrapporten for prosjektet omtaler måten de ansatte ved OT Ulven arbeidet på, der ansvarliggjøring og mestringssopplevelser står sentralt. Elevene på OT Ulven har vært på mange ulike skoler og møtt voksne på mange ulike arenaer, og har et grunnleggende behov for å bli møtt med en tilnærmet lik håndtering av en enhetlig pedagogikk som kan bidra til utvikling, som kan uttrykkes ved at:

«Elevene møter så mange pedagogikker i møtet med voksne opp gjennom årene ... Sentralt i forhold til samarbeidet på OT Ulven er den pedagogikken som ligger til grunn for hvordan man møter elevene. Konsekvenspedagogikken.» (prosjektleder)

Dette illustrerer en utfordring med at elever ofte blir møtt av voksne som har ulik tilnærming til hvordan man møter barn og unge som har en kompleks bakgrunn. Flere av de ansatte har fått videreutdanning i konsekvenspedagogikk ved Høgskolen i Østfold, i tillegg til at alle ansatte ved Kuben yrkesarenas OT-avdeling har deltatt på et etterutdanningstilbud i inkludering med fokus på sosial handlingskompetanse, også dette i regi av Høgskolen i Østfold. Dette er i tråd med den planlagte leveransen:

Etterutdanning sosial handlingskompetanse. Et profesjonelt fellesskap rundt elevenes sosiale læring, skolebasert kompetanseutvikling.

Strategidokumentene peker imidlertid på at prosjektet skal tilstrebe en pedagogisk tilnærming som er felles for hele laget til eleven, ikke bare til skoledelen. Flere av informantene har gitt uttrykk for at man opplever en ulik tilnærming til og håndtering av, hendelser som krever grensesetting og konsekvenser, og representanten for bydelen påpekte at:

«Når det er konflikter, når skolen setter grenser, så kan det være utfordrende. Vi bygger relasjoner en til en, gruppedynamikken kan av og til utfordre og være ødeleggende. Da kan skolen bli noe negativt og det blir en vanskelig rolle å være miljøarbeider.» (bydel)

Her forstår vi at det kan oppleves frustrerende å ha ulike roller så tett på elevene. Vi opplever ikke informantens uttalelse som en konflikt om skolens grensesetting, men heller som et tydelig behov for å beskrive at det er krevende å arbeide med sårbare elever for den som ikke er vant til å måtte håndtere etterlevelse av konsekvenser på denne måten:

«Enkelte ungdommer har gjort noe dumt på fritiden som igjen har gjort at de ikke kommer på skolen. Konsekvenspedagogikken har ført til uheldige konsekvenser for noen av elevene. Det har vært noe uenighet om hvordan man håndterer konsekvenser av fritidshendelser.» (bydel)

Med dette antydes at det kanskje er noe uavklart når det gjelder hvilke regler og hvilke konsekvenser som skal gjelde for elevene. Er det slik at hele laget har en felles pedagogisk tilnærming?

«Oppfølging fra Psykisk Helse Ung uttalte behov for faste rutiner, men eleven ble satt på pause. Ikke forskjell på fritid og ikke. Kanskje det ikke har vært konsistens? Her kan kanskje en handling føre til pause for en ungdom, men litt annerledes håndtering for en annen ungdom der konsekvensen har blitt vurdert litt annerledes.» (bydel)

Det å bli satt på 'pause' eller 'av' innebærer som tidligere omtalt å bli bortvist fra OT Ulven for en periode. Det å bli satt på 'pause', eller bortvist, innebærer helt klart et brudd i etablerte rutiner for en elev. Igjen er det nærliggende å tenke at noen av konsekvensene ikke er gjennom snakket med hele laget i tilstrekkelig grad, som også fremheves av prosjekteier:

«Det er klart at det er sider ved OT Ulven som diskuteres. Konsekvenspedagogikken som brukes i prosjektet er til diskusjon. Hvordan skal dette håndteres? Hva slags konsekvenser skal elevens brudd få – det er en viktig bit vi må finne gode løsninger på. Vi ser at vi når vi tar det til drift nå, er vi ikke ferdig utviklet med denne konsekvenstenkningen.» (prosjekteier)

Vi forstår ut fra dette at prosjektet er bevisst denne problemstillingen rundt håndheving av konsekvenser og anvendelse av en konsekvenspedagogikk. Et spørsmål som likevel er nødvendig å stille seg er om hele laget rundt ungdommene er godt nok involvert og inkludert i den felles pedagogiske plattformen. Flere informanter påpeker altså hvor utfordrende det er å skape en forutsigbar og omforent ramme rundt elevene som deltar i prosjektet. Det virker som en felles forståelse blant deltakerne i prosjektet at ungdommene trenger hjelp og bistand til de fleste av livets aktiviteter for å få til et brudd med sitt tidligere liv. Skolen er en viktig bidragsyter her på dagtid, mens de øvrige tjenestene og politiet er viktige når det gjelder å ramme inn fritid, ettermiddag og kveld:

«Følte ikke det var normal skole. Litt mer oppfølging rundt deg – litt mer hjelpemidler rundt deg. Mindre grupper – mer lærere til å hjelpe deg. Normal klasse har 30 personer og 1 lærer, Ulven – tre personer i en klasse og 1 lærer. Er der alltid for deg.» (elev)

Med dette understrekes hvordan eleven opplever at de voksne på skolen er tilgjengelige. Tilgjengelige for å kunne møte eleven med forutsigbarhet og tilstedeværelse slik at man som voksen kommer i posisjon til å til å bidra pedagogisk i elevens utvikling:

«Skolen gir dem en mestringsfølelse – det beste av alt. Lærerne har en enorm ro, det skal så ekstremt mye til før de gir seg. De gir seg aldri. De klarer alltid å finne noen små, små byggesteiner og klarer å sette dette sammen til et fundament til å hjelpe dem ut av en negativ spiral.» (ansatt i politiet)

Det å være til stede og tilgjengelig er viktige komponenter, men observasjonen fra informanten fra politiet over, illustrerer også skolens pedagogiske plattform i praksis. Lærerne på OT Ulven er ute etter å hjelpe elevene å finne positive mestringsarenaer i opplæringsarenaen. Hvilke krav stiller det så til de voksne som skal stå i denne komplekse rollen?

«Relasjon som betyr mest. Veldig mange personer med god relasjonskompetanse – det å sette inn gode folk, som liker å jobbe med ungdommer, som ser ungdommen. Elevene som går der, merker dette – ganske viktig element for å få dette til.» (bydel)

Med denne uttalelsen forstår vi at skolen aktivt knytter til seg ansatte som liker å jobbe med ungdom, som evner å stå i utfordrende situasjoner med ungdom, men likevel klarer å få ungdommene til å forstå at de liker dem. Det krever god relasjonskompetanse og gode sosiale ferdigheter av de voksne, som tross alt i tillegg til å være ansvarlig for faglig utvikling også blir svært viktige sosiale rollemodeller for disse elevene.

«Jeg hadde et uhell, var irritert. Laget hull i veggen. Da hadde vi dugnad for å fikse veggen. Alle hjalp til å fikse veggene som er ødelagt. Det ble litt gøy, fikk litt mat og drikke.» (elev)

Slik tydeliggjøres hvordan denne eleven opplevde at selv om det ble gjort noe dumt, så blir hen møtt med en positiv holdning og får vist en måte å løse konsekvensen av handlingen på som også kan bygge et sosialt fellesskap.

«Sosial kompetanse handler også om språk. «Henger med gutta» og «bror» og alt det der. Når vi tar med eleven til NAV, og de skal svare NAV, da svarer de på en ordentlig måte. De spiller det de får fra andre voksne. Oppfører seg ordentlig blant andre ute.» (bydel)

Med denne uttalelsen forstår vi at elevene utvikler en form for arenakompetanse gjennom prosjektet. Noen handlinger og sosiale væremåter er greit i noen settinger og på noen arenaer, mens på andre arenaer krever en helt annen form for sosial kompetanse. Dette er viktig lærdom for elevene.

I midtveisevalueringen kom det frem at man også oppnådde gode faglige elevresultater første prosjektår. Vi har ikke fått tilgang til det samme datamaterialet for andre prosjektår, men det er likevel funn i intervjumaterialet som indikerer at prosjektet har bidratt til positiv utvikling både faglig og sosialt i elevgruppa også dette skoleåret.

«Den gruppen som har hatt motivasjon, opplever helt klart at de har fått kompetanse til å overleve første året og krav til vgs. Den gruppen vi ikke har lyktes med, har kanskje bare fått bekreftet at man ikke klarer å mestre. De fleste har fått noe ut av det. Mesteparten har lyktes. Det har vært en utvikling der. Lært å ta mer ansvar selv. Særlig det siste.» (prosjekteier)

5.5.2 Rekruttering og inntak av elever til prosjekt OT Ulven

De fleste informantene satte ord på at rekruttering og inntaksprosess var utfordrende. Et tema som også har blitt kommentert gjennom intervjuene med informantene, er sammensetningen av elever på OT Ulven:

«Dette med rekruttering av ungdommer er viktig. En læring vi har gjort. Ikke samle for mange med tilhørighet til samme gruppe i dette tilbudet. Rekrutteringsprosessen må være mer nøyaktig.» (prosjekteier)

Dette viser en bekymring som flere av informantene har gitt uttrykk for – at det kan være utfordrende å etablere gode læringsmiljøer dersom ungdommene har en for tett relasjon mellom hverandre ved oppstart. I et slikt prosjekt er det avgjørende at de voksne på skolen har regien på hvordan man skal være mot hverandre, noe som utfordres når relasjonene og samhandlingsmønsteret allerede er etablert mellom flere av elevene i gruppen.

«Vårt store hodebry har vært at politiet ikke har vært med på inntak. Hvilke gjenger er det ungdommene er med i? Eierskap til gjenger. Nissen med på lasset – etablerte relasjoner. Lærerne skal bestemme – hvem eier stedet? Skolen har etter hvert blitt bedre på dette.» (ansatt i politiet)

Her etterspørres det altså et bredere samarbeid om elevene, ikke bare som del av prosjekt OT Ulven, men også i selve sammensetningen av elevgruppa. Elevene rekrutteres til OT Ulven fra en utsatt målgruppe som er traumeutsatt, og som gjerne har funnet hverandre og opparbeidet relasjoner og tilknytninger seg imellom før oppstart på OT Ulven. Dette får konsekvenser for det psykososiale læringsmiljøet til elevene, og for arbeidsmiljøet til de voksne på skolen. Inntak og rekruttering av elever bør gjerne utforskes videre for å sikre en bedre ivaretagelse av grunnlaget for læringsmiljøet på OT Ulven.

5.5.3 Oppsummering

Ut fra tilgjengeliggjort dokumentasjon og intervjuer med informanter er dette resultatmålet ett av de med høyest måloppnåelse, samtidig som det er en helt avgjørende suksessfaktor for hele prosjektet. OT Ulven er helt avhengig å ha et tilstrekkelig antall samarbeidsavtaler med bedrifter, og ikke minst velvillighet fra disse bedriftene. Det er viktig for å være i stand til å tilby elevene et opplæringsløp som er tilpasset elevenes forutsetninger, og samtidig bidra til at de kan tilegne seg et fagbrev eller deler av et fagbrev.

Gjennom prosjektperioden har dette fungert godt, noe som også har hatt sammenheng med romslige budsjetter også til dette formålet mens OT Ulven har vært et prosjekt. De mulighetene man har hatt til nå, er gjerne ikke bærekraftige i det lange løp. Det er avgjørende for en opplæringsarena som OT Ulven at de har tilstrekkelig med praksisplasser, men noen av formalitetene som er nevnt innledningsvis i dette kapittelet er med på å gjøre det alternative opplæringsløpet utfordrende, noe man i det videre arbeidet må fortsette å finne gode systemer og løsninger på.

Ungdommene som er en del av OT Ulven har en kompleks bakgrunn, og utviklingen av deres sosiale handlingskompetanse er noe av det viktigste prosjektet kan bidra med. Når prosjektet skal tilstrebe en pedagogisk tilnærming som er felles for hele laget til eleven, er det viktig at det ikke bare er på skolen eleven blir møtt av voksne som håndterer hendelser som krever grensesetting og konsekvenser på en klok måte. Gode relasjonelle ferdigheter hos aktørene rundt eleven vil være avgjørende for elevenes sosiale utvikling.

I dette kapittelet har vi også valgt å kommentere grensesettingen og konsekvenshåndteringen flere informanter har orientert om i intervjuene. Selv om skolen tilsynelatende har et felles utgangspunkt for grensesetting og håndtering av uønskede hendelser, har det likevel blitt antydnet at det er noe uavklart når det gjelder hvilke regler og hvilke konsekvenser som skal gjelde for elevene. Det å bli satt på 'pause', eller bortvist, innebærer helt klart et brudd i etablerte rutiner for en elev. Igjen er det nærliggende å tenke at noen av konsekvensene ikke er gjennom snakket med hele laget i tilstrekkelig grad, som også fremheves av prosjekteier.

De fleste informantene har i intervjusituasjonen satt ord på at sammensetning av elevgruppene har vært svært ulik fra første til andre gjennomføringsår. Årsakene til dette er nok sammensatte, men et læringspunkt til eventuelt videreføring av OT Ulven er at rekruttering og inntak av elever er viktig. Etablering av gode læringsmiljøer ved oppstart er avgjørende for opplærings situasjonen, og har ungdommene en for tett relasjon mellom hverandre ved oppstart, vil samhandlingsmønsteret bære preg av dette.

6. Diskusjon og oppsummerende konklusjoner

6.1 Hvordan bidrar prosjektet til et trygt skole- og oppvekstmiljø i bydelene?

Prosjekt OT Ulven er etablert som et supplement og et frivillig tilbud til ordinærskolen for å gi et forsterket tilbud til elever som av ulike grunner og i svært ung alder har hatt negativ kontakt med politiet. Det er grunn til å mene at prosjekt OT Ulven kan være en god ordning for de elevene det passer for. Med dette menes at det antakelig ikke kan fange opp alle elever i målgruppen, men fordi det allerede har vist seg som verdifullt for flere elever, er det grunn til å anta at det skal kunne fungere for andre elever også i fremtiden. Prosjekt OT Ulven har vist seg som en trygghetsskapende ramme i et skole- og oppvekstmiljø som for noen elever har vært utfordrende. En utvelging der elevene må vise egen motivasjon for deltakelse er sannsynligvis en nøkkel til prosjektets suksess. Vi vet forøvrig lite om hvordan elevene er valgt ut til deltakelse i prosjektet, annet enn at det er elever som i ung alder har hatt negativ kontakt med Politiet.

Langt på vei kan man tenke at det som oppleves som suksessfaktorer er de punktene som er viktigst å foredle på veien videre. Skal prosjektet lykkes videre i en driftsfase må grenseoppgangene og rolleavklaringene kontinuerlig evalueres og bearbeides, slik at dette arbeidet danner solide forutsetninger og suksesskriterier for videre drift og utvikling.

«Prosjektet har gitt nyttig kunnskap på veien videre, men mange vanskelige og krevende diskusjoner på veien over til drift. Er i gang med dette nå, og gjort avtale om at man skal følge opp. Helt sikker på at vi kommer til å holde kontakten her i en overgang, kanskje like tett som under prosjektperioden ... Vi må bearbeide dette i drift i ett år eller lengre før vi finner en form for ordinær struktur.»
(prosjekteier)

6.2 Hvordan bidrar prosjektet til utvikling av sosial og faglig kompetanse for å bidra positivt inn i samfunnet?

Avklaringer rundt ressurser er en kompliserende faktor som kan utfordre samarbeidet med de bedriftene som tilbyr praksis. Dette er det fornuftig å se nærmere på i videreføringen av OT Ulven; hvilke formaliteter må være på plass for å sikre praksisplasser slik at elevene oppnår målet sitt?

Det finnes andre prosjekter og ordninger for videregående opplæring som likner på Prosjekt OT Ulven. For eksempel beskriver Konfliktrådets ungdomsoppfølging et opplegg som har mye felles med prosjekt OT Ulven [Krav som stilles i ungdomsstraff eller ungdomsoppfølging - Konfliktrådet \(konfliktraadet.no\)](https://www.konfliktraadet.no/krav-som-stilles-i-ungdomsstraff-eller-ungdomsoppfolging). Det som skiller OT Ulven fra andre ordninger, som er selve bærebjelken i prosjektet, er elevkontrakten, som på mange måter fjerner grensene mellom elevens skole og fritid, og som i hvert fall i teorien, muliggjør for skolen en utøvelse av sanksjoner for hva eleven gjør på fritiden. På den ene siden kan dette sies å være en svakhet med prosjektet, med ulike lovgivninger som er i strid med hverandre. På den annen side er tankegangen om et støtteapparat og stillasbygging rundt eleven både på skole og fritid også nettopp prosjektets styrke. Nyere forskning viser at en kobling mellom skole og fritid, kan bidra til å styrke relasjonen som eleven har til læreren, skolen og til syvende og sist også læringssituasjonen (Silseth & Erstad, 2022; Zipin, 2009). Skolen kan også motsatt, bidra til å stimulere og forsterke positiv aktivitet knyttet til elevenes fritid. Når koblingen mellom skole og fritid er direkte knyttet til sosial kontroll, blir perspektivet et litt annet. For videreføringen av OT Ulven, virker det fornuftig også å vurdere hvordan aktørene / interessentene skal samhandle best mulig om elevene, uten å gå på akkord med pedagogiske eller juridiske krav. Norconsults evaluering har sitt fokus på prosjektets resultater og strengt tatt ikke premisser eller fremgangsmåter, og vil med dette etterlyse en evaluering av selve kontrakten med elevene for prosjekt OT Ulven.

Det kan se ut til at det i starten av prosjektperioden har glippet for leveranse om kartlegging av elevenes individuelle behov for faglig tilrettelegging. PPT er trukket inn i løpet av prosjektperioden, og det er synliggjort at flere elever trenger oppfølging av PPT. OT Ulvens metoder innebærer at ansatte fra ulike instanser kommer tett på eleven, og dette vil kunne bidra til å avdekke lærevansker eller andre utfordringer som kommer inn under PPT's fagområder. Å trekke PPT's kompetanse tettere inn i alle faser av planlegging og gjennomføring av OT Ulven, vil kunne gi et potensial for å styrke opplegget ytterligere.

6.3 Hvordan bidrar prosjektet til at ungdommen i fremtiden trenger mindre oppfølging fra bydel og politi?

Når punktum settes for denne rapporten har Prosjekt OT Ulven gått over fra prosjektstatus til å ha status som et permanent tilbud ved Kuben yrkesarena. De interne underveisevalueringene har vist gode resultater og man konkluderer med at både elever og øvrige interessenter mener at prosjekt OT Ulven har bidratt til at ungdommen trenger mindre oppfølging fra bydel og politi. OT Ulven beveger seg i et komplisert juridisk landskap, der balansegangen mellom elevenes rettsvern og tilpasset opplæring blir utfordret. I analysen problematiseres elevenes rettsvern med hjemmel i en rekke lovtekster, og det er å anbefale at prosjekteierne har en grundig gjennomgang av de juridiske aspektene ved grunnlag for bortvisning av elever fra skolen, hvilken informasjon som skal deles med alle aktører/ interessenter i prosjektet, hvordan informasjon deles og eventuelt lagring av sensitiv informasjon. En modell for samarbeid mellom skole, bydel og politi på tvers av ulik juridisk forankring, for systematisk og helhetlig oppfølging av ungdom i målgruppa

6.4 Avsluttende kommentarer

Langt på vei kan man konkludere at prosjekt OT Ulven har nådd sine mål om «Økt sosial og faglig kompetanse hos ungdommen til å bidra positivt inn i samfunnet (skole, fritid og arbeidsliv)». En nøkkel til OT Ulvens metodikk synes å være samarbeid, og på sett og vis kan man si at alle aktiviteter i prosjekt OT Ulven peker i retning av en modell for samarbeid. Tett samarbeid mellom elev, foresatte, skolen, bydelen, PPT og politiet er utviklet gjennom en modell som er bygget opp med eleven som sentral aktør og medspiller. Evalueringen peker på betydningen av en fast struktur og systematikk i sin organiseringsform for å opprettholde motivasjonen og kontinuiteten i samarbeidet. **Aktørperspektivet** på eleven er i prosjekt OT Ulven fremhevet ved bruk av ansvarliggjøring og bruk av konsekvenspedagogikk. Eleven er ikke en passiv medspiller i et utdanningsprosjekt, men blir gitt ansvar for sine egne handlinger, blir bevisstgjort hva det innebærer, og får påminnelser av skole og bydel dersom kursen må justeres underveis. Konsekvenspedagogikken, slik den beskrives for OT Ulven, har forankring i eksistensfilosofisk tankegods, og løfter frem eleven som et selvstendig subjekt og aktør i eget liv. Det eksistensielle peker blant annet på livet som en konstant læringsprosess, og på en bevisstgjøring av hvordan alt man gjør får konsekvenser for en selv og andre i et samspill, Konsekvenspedagogikken bør ytterligere forankres hos alle aktører i OT Ulven for å sikre en felles forståelse. **Informasjonsflyt** er vektlagt i metodikken, og Norconsult har belyst hvordan dette er en juridisk balanseøvelse som ytterligere bør følges opp. Samtykkeerklæringen bør ikke vurderes som et pedagogisk, men heller som et juridisk dokument. Informasjonsflyt er i seg selv ikke tilstrekkelig for et godt samarbeid, men avhenger av hvordan informasjonen brukes og hvordan det samhandles. Det er i rapporten belyst hvordan **personlige egenskaper** hos de ansatte spiller inn som suksesskriterium i samarbeidet med elevene. Det også belyst hvordan de ulike aktørene i OT Ulven kan ha ulike synspunkter på praksis og samhandling, og at en **gjensidig respekt og interesse for hverandres fagfelt og kompetanse** bidrar til å skape en trygg, felles ramme rundt elevens skole- og oppvekstmiljø.

Prosjekt OT Ulven er etablert som et supplement til ordinært skoleløp, og er en påminnelse om at det finnes en vid og generøs ramme for det ordinære, og at en tilpasset opplæring også gjelder for elevene i målgruppen for OT Ulven.

7. Referanser

- Silseth, K., & Erstad, O. (2022). Exploring opportunities, complexities, and tensions when invoking students' everyday experiences as resources in educational activities. *Teaching and Teacher Education*, 112, 103633. <https://doi.org/10.1016/j.tate.2022.103633>
- Zipin, L. (2009). Dark funds of knowledge, deep funds of pedagogy: Exploring boundaries between lifeworlds and schools. *Discourse: Studies in the Cultural Politics of Education*, 30(3), 317–331. <https://doi.org/10.1080/01596300903037044>